

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Mojca MLAKAR

**OCENA MOŽNOSTI ZA UVAJANJE DOPOLNILNE
DEJAVNOSTI SOCIALNIH STORITEV NA KMETIJI
V OBČINI LOŠKA DOLINA**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Mojca MLAKAR (JERIČ)

**OCENA MOŽNOSTI ZA UVAJANJE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI
SOCIALNIH STORITEV NA KMETIJI V OBČINI LOŠKA DOLINA**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**FEASIBILITY STUDY ON THE IMPLEMENTATION OF A
SUPPLEMENTARY ON-FARM ACTIVITIES ON FARMS IN THE
COMMUNITY OF LOŠKA DOLINA**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2008

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija agronomije. Opravljeno je bilo na Biotehniški fakulteti, Oddelku za agronomijo, Katedri za agrarno ekonomiko, ruralno sociologijo in razvoj podeželja.

Študijska komisija Oddelka za agronomijo je za mentorico diplomskega dela imenovala prof. dr. Katjo VADNAL.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: akademik prof. dr. Ivan Kreft
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: prof. dr. Katja Vadnal
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: doc. dr. Majda Černič Istenič
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem besedilu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Mojca MLAKAR

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD Dn
DK UDK 631.11:364-783.2:316.334.56:2-483(497.4 Loška dolina)(043.2)
KG občina Loška dolina/kmetije/dopolnilna dejavnost/socialne storitve/skrb za starejše ljudi
KK AGRIS E50/E51
AV MLAKAR (JERIČ), Mojca
SA VADNAL, Katja (mentorica)
KZ SI- 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
LI 2008
IN OCENA MOŽNOSTI ZA UVAJANJE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI SOCIALNIH STORITEV NA KMETIJI V OBČINI LOŠKA DOLINA
TD Diplomsko delo (Univerzitetni študij)
OP IX, 36, [12] str., 37 pregl., 2 pril., 25 vir.
IJ sl
JI sl/en
AI Trenutne razmere na kmetijskem trgu kmete vse bolj silijo v iskanje dodatnih virov zaslužka, in kot ena izmed možnosti dodatnega zaslužka na kmetiji je tudi ukvarjanje z dopolnilnimi dejavnostmi. V raziskavi smo hoteli ugotoviti, ali obstaja povpraševanje po socialnih storitvah za starejše ljudi, kar bi lahko bila ena od dopolnilnih dejavnosti, ki bi zagotavljala dodaten zaslužek kmetiji ob hkratni povečani izrabi njenih možnosti. Za ugotavljanje povpraševanja smo anketirali 50 starostnikov in prav toliko njihovih družinskih članov. Rezultati, ki smo jih dobili s pomočjo ankete, so pokazali, da obstaja veliko povpraševanje po tovrstnih storitvah, vendar je največja začetna ovira za ukvarjanje s to dejavnostjo zakonodaja in pa velika investicija, tako, da je najboljša možnost za začetek, ukvarjanje le s posameznimi socialnimi dejavnostmi, ki ne potrebujejo velikih začetnih investicij, zaslužek pa vlagati v razvoj dodatnih aktivnosti.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDC 631.11:364-783.2:316.334.56:2-483(497.4 Loška dolina)(043.2)
CX Community of Loška dolina/farms/supplementary activities/social services/ care for the seniors
CC AGRIS E50/E51
AU MLAKAR (JERIČ), Mojca
AA VADNAL, Katja (supervisor)
PP SI-1000 – Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy
PY 2008
TI FEASIBILITY STUDY ON THE IMPLEMENTATION OF A SUPPLEMENTARY ON-FARM ACTIVITIES ON FARMS IN THE COMMUNITY OF LOŠKA DOLINA
DT Graduation Thesis (university studies)
NO IX, 36, [12] p., 37 tab., 2 ann., 25 ref.
LA sl
AL sl/en
AB Conditions on agricultural market are forcing farmers to consider supplementary activities as a new source of their income. Social services for the elderly could be a new form of supplementary activities on farms. The aim of our research was to find out if there was the interest for social services for the elderly among the users. Interest for the social services for the elderly as on-farm supplementary activity was studied by a-research, using survey method. The results of survey on sample of the 50 elderly persons and the same number of their family members show large interest for social services. Legislation and large initial investment are indicated as the main obstacles for farms not being included into the system of social services. The best possibility for farm to start with social activities is to begin with smaller investments and to invest obtained income into additional activities.

KAZALO VSEBINE

	Ključna dokumentacijska informacija	III
	Key word documentation	IV
	Kazalo vsebine.....	V
	Kazalo preglednic	VII
	Kazalo prilog	IX
1	UVOD	1
1.1	POVOD	1
1.2	CILJ	1
1.3	RAZISKOVALNE PODMENE	1
2	PREGLED OBJAV	3
2.1	OBČINA LOŠKA DOLINA	3
2.2	ZAKONODAJA, KI UREJA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI	4
2.2.1	Zakon o kmetijstvu (2006)	4
2.2.2	Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (2005)	4
2.2.3	Pravilnik o vsebini vloge za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji (2005)	5
2.2.4	Pravilnik o registraciji dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (2005)	6
2.2.5	Pravilnik o usposobljenosti za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (2006)	6
2.2.6	Pravilnik o sanitarno-zdravstvenih pogojih za predelavo živil rastlinskega izvora kot dopolnilno dejavnost na kmetiji (2001)	6
2.2.7	Pravilnik o pogojih za proizvodnjo in predelavo živil živalskega izvora na kmetiji za neposredno prodajo končnemu potrošniku (2004).....	7
2.3	ZAKONODAJA, KI UREJA SOCIALNO VARSTVENE DEJAVNOSTI V SLOVENIJI	7
2.3.1	Splošno o socialnih storitvah	7
2.3.2	Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev (1995).....	9
2.3.3	Zasebno opravljanje storitev	12
2.3.4	Financiranje socialno varstvenih dejavnosti.....	13
2.4	STRATEGIJA VARSTVA STAREJŠIH DO LETA 2010.....	14
2.5	PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA REPUBLIKE SLOVENIJE 2007-2013 (2007)	15
2.6	VKLJUČEVANJE KMETIJ V SISTEM SOCIALNEGA VARSTVA	15
3	MATERIAL IN METODE	17
3.1	ANKETNI VPRAŠALNIK	17
3.2	POSTOPEK ANKETIRANJA	18

3.2.1	Izbor anketirancev	18
3.2.2	Izvedba anketiranja	19
4	REZULTATI	20
4.1	REZULTATI ANKETE	20
4.1.1	Splošne značilnosti anketiranih starejših ljudi	20
4.1.2	Splošne značilnosti anketiranih družinskih članov oz. skrbnikov starejših ljudi	21
4.1.3	Mnenje starejših oseb o rabi socialne pomoči, obliki in ceni socialnih storitev	22
4.1.4	Mnenje družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb o rabi socialne pomoči, obliki in ceni socialnih storitev	25
4.1.5	Mnenje starostnikov o socialni storitvi dnevne oskrbe na kmetiji	27
4.1.6	Mnenje družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb o socialni storitvi dnevne oskrbe na kmetiji	28
4.1.7	Mnenje starostnikov o možnosti vključitve v socialne storitve, nudene s strani kmetije	30
4.1.8	Mnenje družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb o možnosti vključitve starejših oseb v socialne storitve, nudene s strani kmetije	30
5	RAZPRAVA IN SKLEPI	31
5.1	RAZPRAVA.....	31
5.2	SKLEP	32
6	POVZETEK	34
7	VIRI	35
	ZAHVALA	
	PRILOGE	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Standardi in normativi za storitev: socialna oskrba (prirejeno po Pravilnik o standardih ..., 1995)	9
Preglednica 2: Standardi in normativi za storitev: mobilna pomoč (prirejeno po Pravilnik o standardih..., 1995)	10
Preglednica 3: Standardi in normativi za storitev: institucionalno varstvo (prirejeno po Pravilnik o standardih ..., 1995)	11
Preglednica 4: Nagovorjeni in anketirani po naseljih, Občina Loška dolina, 2007	19
Preglednica 5: Anketirani starostniki po starostnih razredih in spolu, Občina Loška dolina 2007	20
Preglednica 6: Anketirani starostniki glede na dokončano izobrazbo, Občina Loška dolina 2007	20
Preglednica 7: Anketirani starostniki glede na kraj bivališča, Občina Loška dolina 2007	20
Preglednica 8: Anketirani starostniki glede na število generacij, ki živijo skupaj, Občina Loška dolina 2007	21
Preglednica 9: Anketirani starostniki glede na vrsto gospodinjstva, Občina Loška dolina 2007	21
Preglednica 10: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na dokončano izobrazbo, Občina Loška dolina 2007	21
Preglednica 11: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na kraj bivališča, Občina Loška dolina 2007	22
Preglednica 12: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na število generacij, ki živijo skupaj, Občina Loška dolina 2007	22
Preglednica 13: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na vrsto gospodinjstva, Občina Loška dolina 2007	22
Preglednica 14: Razlogi, pomembni za vključevanje starostnikov v oblike socialne pomoči, Občina Loška dolina, 2007	23
Preglednica 15: Vrsta pomoči, ki jo v vsakdanjem življenju rabijo anketirani starostniki, Občina Loška dolina, 2007	23
Preglednica 16: Tedenske ure pomoči, ki bi jih po lastnem mnenju potrebovali starostniki, Občina Loška dolina, 2007	23
Preglednica 17: Oblike socialnih storitev za katere bi se odločili anketirani starostniki, Občina Loška dolina, 2007	23
Preglednica 18: Najnižji in najvišji zneski, ki bi jih bili anketirani starostniki pripravljene odšteti za socialne storitve, Občina Loška dolina, 2007	24
Preglednica 19: Vrsta izvajalca socialnih storitev, za katerega bi se odločili anketirani starostniki, Občina Loška dolina, 2007	24
Preglednica 20: Dejavniki odločitve starostnikov za uporabo socialnih storitev, ki bi jih ponujala kmetija, po pomembnosti, Občina Loška dolina, 2007	24
Preglednica 21: Dejavniki, pomembni za družinske člane oziroma skrbnike pri vključevanju starostnikov v oblike socialne pomoči, Občina Loška dolina, 2007	25
Preglednica 22: Vrsta pomoči, ki jo, po mnenju anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov, v vsakdanjem življenju rabijo starostniki, Občina Loška dolina, 2007	25
Preglednica 23: Tedenske ure pomoči, ki jih po mnenju anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov, potrebujejo starostniki, Občina Loška dolina, 2007	25

Preglednica 24: Oblike socialnih storitev za starostnike, za katere bi se odločili anketirani družinski člani oziroma skrbniki, Občina Loška dolina, 2007	26
Preglednica 25: Najnižji in najvišji zneski plačila, ki bi jih bili anketirani družinski člani oziroma skrbniki pripravljene odšteti za socialne storitve za starostnike, Občina Loška dolina, 2007	26
Preglednica 26: Vrsta izvajalca socialnih storitev za starostnike, za katerega bi se odločili anketirani družinski člani oziroma skrbniki, Občina Loška dolina, 2007	26
Preglednica 27: Dejavniki odločitve družinskih članov oziroma starostnikov za uporabo socialnih storitev za starostnike, ki bi jih ponujala kmetija, po pomembnosti, Občina Loška dolina, 2007	27
Preglednica 28: Anketirani starostniki glede na interes za dnevno oskrbo na kmetiji, Občina Loška dolina, 2007	27
Preglednica 29: Anketirani starostniki po pomenu dodatnih storitev - aktivnosti pri odločitvi za dnevno varstvo na kmetiji po mnenju starejših oseb, Občina Loška dolina, 2007	27
Preglednica 30: Anketirani starostniki po dodatnih storitvah –aktivnostih, ki bi jih želeli na kmetiji, ki bi jim nudila dnevno oskrbo, Občina Loška dolina, 2007	28
Preglednica 31: Vrsta oskrbe, ki bi poleg redne dnevne oskrbe zanimala anketirane starostnike, Občina Loška dolina, 2007	28
Preglednica 32: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na interes za dnevno oskrbo na kmetiji za starostnika, za katerega skrbijo, Občina Loška dolina, 2007	28
Preglednica 33: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na vpliv dodatnih storitev - aktivnosti na odločitev za dnevno varstvo starostnika na kmetiji, Občina Loška dolina, 2007	29
Preglednica 34: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki po dodatnih storitvah – aktivnosti v okviru dnevnega varstva na kmetiji, ki bi zanimale starostnike, Občina Loška dolina, 2007	29
Preglednica 35: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki po vrstah oskrbe, ki bi jih poleg redne dnevne oskrbe želeli za starostnike na kmetiji, Občina Loška dolina, 2007	29
Preglednica 36: Anketirani starostniki po storitvah, ki bi jih zanje opravljale kmetije, Občina Loška dolina, 2007	30
Preglednica 37: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki po storitvah, ki bi jih za starostnike opravljale kmetije, Občina Loška dolina, 2007.....	30

KAZALO PRILOG

Priloga A: Vprašalnik za starostnike – Možnost uvajanja dopolnilne dejavnosti socialnih storitev skrbi za starostnike na kmetiji v občini Loška dolina

Priloga B: Vprašalnik za družinske člane oz. skrbnike starostnikov – Možnost uvajanja dopolnilne dejavnosti socialnih storitev skrbi za starostnike na kmetiji v občini Loška dolina

1 UVOD

1.1 POVOD

Razmere, v katerih se in se bo razvijalo slovensko kmetijstvo, terjajo diverzifikacijo rabe razpoložljivih virov kmetije, kjer se poleg pridelave, predelave in trgovine s kmetijskimi proizvodi razvijajo še druge storitve, ki izkoriščajo še preostale potenciale kmetije. Ene izmed teh storitev, ki se in se bodo v prihodnosti še pogosteje razvijale na kmetijah, so socialne storitve, ki so namenjene skrbi za stare ljudi, ljudi s posebnimi potrebami, njihovi rehabilitaciji in vključevanju v družbo, kakor tudi omogočanju kakovostnega življenja teh ljudi.

V krajih z omejenimi možnostmi kmetijske pridelave dohodek iz kmetijstva ne omogoča preživetja izključno s kmetijstvom, zato si veliko članov kmetij poišče dohodek izven kmetijstva, kmetijstvo pa postaja vse bolj le sredstvo za zadovoljevanje osnovnih potreb ali kot dodaten vir zaslužka. Sedanje razmere v kmetijstvu probleme kmetij le še zaostrejuje, zato je za obstanek kmetij potrebno iskati rešitve v novih dopolnilnih dejavnostih na kmetijah. Po drugi strani pa imamo na podeželju tudi problem staranja prebivalstva in odseljevanje mladih v mesta, posledica tega pa je vse več starega prebivalstva, ki rabi pomoč in oskrbo, a je zaradi pomanjkanja prostora in osebja v državnih institucijah, vedno ne dobijo.

V občini Loška dolina vse več kmetij kljub dobri infrastrukturni in strojni opremljenosti, opušča kmetovanje zaradi neugodnih klimatskih in geografskih razmer, zaradi pomanjkanja delovnih mest pa se vse več ljudi vozi v službo v oddaljene kraje ali pa se tam celo za stalno naseli. Posledica tega je, da v vaseh in na kmetijah ostajajo starejši ljudje, ki ne le da potrebujejo pomoč pri delu na kmetiji, temveč jih veliko potrebuje pomoč pri vsakodnevnih opravilih in lastni oskrbi.

Ker tudi naša domača kmetija ne daje dovolj zaslužka za preživetje, ima pa dovolj prostorov in kmetijske mehanizacije ter kmetijskih zemljišč, smo se odločili, da raziščemo možnost, da na kmetiji uvedemo pomoči starejšim kot dopolnilno dejavnost in jo na ta način ohranimo kot aktivno kmetijo.

1.2 CILJ

Cilj diplomskega dela je preveriti možnost vpeljave skrbi za starostnike kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah v občini Loška dolina.

1.3 RAZISKOVALNE PODMENE

Z uvedbo skrbi za starostnike kot dopolnilne dejavnosti kmetije pridobijo dodaten vir zaslužka.

Z uvedbo skrbi za starostnike kot dopolnilne dejavnosti kmetije bi jim bilo omogočeno kakovostno preživljanje starosti na podeželju, v domačem okolju.

Z uvedbo skrbi za starostnike kot dopolnilne dejavnosti kmetije bi strokovnjaki s področja socialnega varstva, ki so se sedaj prisiljeni voziti v službo izven domačega kraja, dobili možnost zaposlitve v domačem kraju, kar bi prispevalo tudi k ohranjanju vitalnosti podeželja na opazovanem območju.

2 PREGLED OBJAV

2.1 OBČINA LOŠKA DOLINA

Opis Loške doline smo povzeli po viru Loška dolina (2007).

Občina Loška dolina spada pod Notranjsko pokrajino, ki se v mnogih literarnih virih pojavlja kot Krpanova dežela, krasijo pa jo tudi številni kraški pojavi. In sredi teh največjih gozdov v Sloveniji, ki dajejo zavetje mnogih živalim, od medveda, risa in volka, leži Loška dolina.

Loška dolina je torej z vseh strani zaprta kraška globel s precej ravnim, deloma poplavnim dnem, ki ga obdajajo višje kraške planote od Blok in Racne gore na severu in vzhodu do mogočnega Notranjskega Snežnika (1796 m) na jugu in zahodu. Snežnik je ne le najvišji, temveč tudi najznačilnejši vrh v gorskem obodu Loškega polja.

Občina Loška dolina se razteza na nadmorski višini med 570 in 590 m, ter meri 166,8 km². Odprt in precej raven svet, travnat in njivski, leži sredi planot, poraščenih z gozdovi, ki se vzpenjajo vse do višine 1200m, na zahodu pa meji na Snežnik, ki se vzpne vse do 1796 m visoko.

Odprt in dokaj raven, travnat in njivski svet sredi gozdov je pogosto poplavljen, zlasti ob močnejšem jesenskem deževju, saj se izpod kraškega zaledja snežniškega pogorja prelivajo visoke vode, ki ne morejo odteči po podzemeljskih kanalih mimo polja.

Dolino naseljuje 3640 prebivalcev v 15 naseljih in zaselkih, med katerimi sta najpomembnejša Lož in Stari trg (Popis..., 2002). Po vseh naravnih značilnostih spada Loška dolina med tipična kraška polja, vendar se po legi, obliki ter vodnih razmerah pa tudi po gospodarski rabi precej razlikuje od sosednjih kraških polj v porečju Ljubljane.

Loška dolina spada v t.i. notranjsko-kraško gospodarsko regijo. Notranjsko-kraška regija razvojno nazaduje, kazalci razvitosti pa jo uvrščajo med najmanj razvite regije. Kljub temu imajo njeni prebivalci nadpovprečno kupno moč, saj se jih veliko vozi na delo v Ljubljano ali na Primorsko, hkrati pa je stopnja brezposelnosti pod državnim povprečjem. Z veliko dnevno migracijo pa regija izgublja visoko usposobljene kadre, ki bi ob primerni priložnosti lahko svoj potencial izkoristili za razvoj občine.

Vodilno mesto imajo kovinskopredelovalna in lesnopredelovalna industrija ter kmetijstvo, pri čemer ima zadnje precejšnje izgube. Tudi stanje v Loški dolini ne odstopa od povprečja. Vodilno vlogo v gospodarstvu ima Kovinoplastika Lož, ki zaposluje skoraj celotno lokalno prebivalstvo in ustvarja največ prihodka.

2.2 ZAKONODAJA, KI UREJA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI

2.2.1 Zakon o kmetijstvu (2006)

Zakon o kmetijstvu (2006), v členih od 68. do 72. obravnava najpomembnejše določbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji.

- Dopolnilna dejavnost na kmetiji je s kmetijstvom oziroma gozdarstvom povezana dejavnost, ki se opravlja na kmetiji in omogoča kmetiji boljšo rabo njenih proizvodnih zmogljivosti ter delovne sile družinskih članov. Za družinske člane se štejejo vsi člani družine, ki prebivajo in delajo na kmetiji in niso najeta delovna sila.
- Dohodek iz dopolnilne dejavnosti na polnoletnega družinskega člana ne sme presegati 1,5 povprečne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu, v območjih iz tretjega odstavka 29. člena tega zakona pa ne sme presegati 3 povprečne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu. Ne glede na prejšnji odstavek lahko vlada za posamezne dejavnosti določi največji dovoljeni fizični obseg dopolnilne dejavnosti na kmetiji.
- Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je fizična oseba, ki je lastnik, zakupnik ali drugačen uporabnik kmetije in se za svoj račun ukvarja s kmetijsko dejavnostjo ter je za to ustrezno usposobljen.

2.2.2 Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (2005)

Uredba (2005) v 2. členu opredeljuje vrste dopolnilnih dejavnosti, ki se lahko opravljajo na kmetiji:

- predelava kmetijskih pridelkov, medu in čebeljih izdelkov, zelišč, gozdnih sadežev, gob in gozdnih sortimentov;
- prodaja kmetijskih pridelkov z drugih kmetij in izdelkov, ki jih druga kmetija proizvaja v skladu s predpisi o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, druge proizvedenih izdelkov iz lastnih surovin;
- turizem na kmetiji;
- dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji, storitve oziroma izdelki (npr: oglarstvo, tradicionalno krovstvo s slamo, škodlami in skrilmem, peka v kmečki peči, izdelava drobnih galanterijskih izdelkov iz lesa, zbirke, izdelava podkev, podkovno kovaštvo, tradicionalni izdelki iz zelišč in dišavnic);
- pridobivanje in prodaja energije iz obnovljivih virov;
- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, opremo, orodji in živalmi ter oddaja le-teh v najem;
- izobraževanje na kmetijah, povezano s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetiji;
- zbiranje in kompostiranje organskih snovi;
- ribogojstvo in predelava sladkovodnih rib;
- aranžiranje ter izdelava vencev, šopkov ipd. iz lastnega cvetja in drugih okrasnih

Dohodek iz dopolnilne dejavnosti na družinskega člana ne sme presegati dohodka, določenega v 68. členu Zakona o kmetijstvu, vendar se ne glede na 68. člen Zakona o

kmetijstvu za posamezne dejavnosti določajo posebni pogoji in največji dovoljeni fizični obsegi:

- priprava piva do 52.000 l letno Za dopolnilno dejavnost priprave piva se mora zagotoviti najmanj ena lastna surovina. Tako pripravljeno pivo se lahko proda samo neposredno končnemu potrošniku;
- gostinska dejavnost na kmetijah z nastanitvijo, izletniških kmetijah in vinotočih največ 60 sedežev, na kmetijah z nastanitvijo največ 10 sob in dodatnih skupnih ležišč, pri čemer število vseh ležišč na kmetiji ne sme biti večje od 30; Za dopolnilno dejavnost turizem na kmetiji – gostinska dejavnost se mora zagotoviti takšen obseg kmetijske dejavnosti, ki zagotavlja najmanj 30% vrednosti lastnih surovin, pri čemer se jih do največ 30% vrednosti surovin lahko dokupi v trgovini, ostalo pa od drugih kmetij;
- peka kruha do 13.500 kg letno;
- peka potic in peciva ter izdelava testenin do 2.000 kg letno;
- za dopolnilno dejavnost predelava živil rastlinskega izvora morajo lastne surovine predstavljati najmanj 50% količine potrebnih surovin, ostale pa izhajati od drugih kmetij;
- za dopolnilno dejavnost predelava živil živalskega izvora morajo pri neposredni prodaji končnemu potrošniku lastne surovine predstavljati 100% potrebnih surovin, v drugih primerih pa najmanj 50% količine;
- za dopolnilno dejavnost prodaja pridelkov in izdelkov kmetij mora vrednost prodaje lastnih kmetijskih pridelkov in izdelkov znašati najmanj 30% celotne vrednosti prodaje na kmetiji;
- pridobivanje energije iz obnovljivih virov do 1 MW nazivne moči kotla oziroma generatorja. Za dopolnilno dejavnost predelava gozdnih sortimentov in za dopolnilno dejavnost pridobivanje energije iz biomase morajo lastne surovine predstavljati najmanj 20% količine potrebnih surovin;
- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, opremo, orodji in živalmi ter oddaja le-teh v najem do 1.500 ur letno;
- ribogojstvo in predelava sladkovodnih rib: do 3.000 kg letno.) Pri dopolnilni dejavnosti ribogojstvo in predelavo sladkovodnih rib mora biti vodno zemljišče sestavni del kmetije

2.2.3 Pravilnik o vsebini vloge za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji (2005)

Ta pravilnik (Pravilnik o vsebini vloge...,2005) določa vsebino vloge za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Vloga se vložijo na pristojno upravno enoto na obrazcu, ki je kot priloga sestavni del tega pravilnika. Za opravljanje vsake nove dopolnilne dejavnosti je potrebno pridobiti dovoljenje pristojne upravne enote.

Osebe, ki že opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji po zakonu, ki ureja obrt, vložijo vlogo v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, in tem pravilnikom v roku 30 dni po uveljavitvi tega pravilnika; tem osebam k vlogi ni potrebno priložiti dokazil o usposobljenosti za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

2.2.4 Pravilnik o registraciji dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (2005)

Omenjeni pravilnik določa, da vlogo vloži nosilec dopolnilne dejavnosti na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na obrazcu, ki je kot priloga sestavni del tega pravilnika.

2.2.5 Pravilnik o usposobljenosti za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (2006)

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je usposobljen za opravljanje posamezne vrste dopolnilne dejavnosti, če (Pravilnik o usposobljenosti..., 2006):

- ima najmanj srednjo poklicno izobrazbo ustrezne smeri ali
- ima potrdilo o usposobljenosti:
  - ustrezen certifikat ali
  - potrdilo o opravljenem usposabljanju za posamezno področje po programu, ki ga potrdi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se izvaja v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice, Obrtne zbornice Republike Slovenije, šolskih ustanov, ki izvajajo programe s področja kmetijstva in živilstva, stanovskih zvez za posamezno dejavnost ali drugih oseb, ki opravljajo dejavnost usposabljanja
- ima najmanj petletne delovne izkušnje v posamezni dejavnosti, ki jo želi opravljati. V primeru petletnih delovnih izkušenj mora nosilec dokazati izkušnje s potrdilom, izjavami ali drugim ustreznim dokazilom.

2.2.6 Pravilnik o sanitarno-zdravstvenih pogojih za predelavo živil rastlinskega izvora kot dopolnilno dejavnost na kmetiji (2001)

Nadzor nad izvajanjem določb tega pravilnika (Pravilnik o sanitarno-zdravstvenih..., 2001) opravljajo zdravstveni inšpektorji v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno ustreznost živil.

Ta pravilnik določa sanitarno-zdravstvene pogoje za predelavo živil rastlinskega izvora, ki morajo biti izpolnjeni glede prostorov, opreme, naprav, higiene, načina dela in osebja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pri predelavi živil rastlinskega izvora kot dopolnilni dejavnosti na kmetiji morajo živila rastlinskega izvora ustrezati pogojem, ki jih predpisuje ta pravilnik, in pogojem ki jih predpisujejo:

- zakon, ki ureja zdravstveno ustreznost živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živila
- predpis, ki ureja pogoje, ki jim morajo glede mikrobiološke neoporečnosti ustrezati živila v prometu,
- predpisi, izdani na podlagi zakona iz prve alineje tega odstavka.

2.2.7 Pravilnik o pogojih za proizvodnjo in predelavo živil živalskega izvora na kmetiji za neposredno prodajo končnemu potrošniku (2004)

Ta pravilnik določa veterinarske, zdravstvene in tehnične pogoje za proizvodnjo ter prodajo živil živalskega izvora (v nadaljnjem besedilu: živila), ki se proizvajajo in predelujejo v skladu s tem pravilnikom za neposredno prodajo končnemu potrošniku. Nosilec dejavnosti lahko prodaja živila končnemu potrošniku na lastni kmetiji, na tržnicah, na javnih prireditvah, ki jih odobri pristojni organ, ter končnim potrošnikom v istem ali sosednjem kraju v Republiki Sloveniji, če ni s tem pravilnikom drugače določeno. Pri proizvodnji in predelavi živil po tem pravilniku morajo biti izpolnjeni pogoji iz predpisov, ki urejajo zdravje živali in zdravstveno ustreznost surovin in živil živalskega izvora (Pravilnik o pogojih..., 2004).

2.3 ZAKONODAJA, KI UREJA SOCIALNO VARSTVENE DEJAVNOSTI V SLOVENIJI

2.3.1 Splošno o socialnih storitvah

Poglavje smo povzeli po viru Skupnost CSD (2007).

Socialne storitve obsegajo socialno oskrbo upravičenca v primeru invalidnosti, starosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo. Te storitve so primerne za osebe, ki z občasno organizirano pomočjo drugega, še zmorejo ohraniti zadovoljivo duševno in telesno počutje in lahko funkcionirajo v znanem domačem okolju in jim za to še ni potrebno stalno institucionalno varstvo. Skupine teh upravičencev so: osebe, stare nad 65 let in nesposobne za samostojno življenje; osebe s statusom invalida po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb; druge invalidne osebe s priznano pravico do tuje nege in pomoči za opravljanje večine življenjskih funkcij; kronično bolne osebe in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja; hudo bolni otrok ali otrok s težko motnjo v telesnem in težko in najtežjo motnjo v duševnem razvoju.

Socialna oskrba upravičenca obsega gospodinjsko pomoč, pomoč pri vzdrževanju osebne higiene ter pomoč pri ohranjanju socialnih stikov. V gospodinjsko pomoč sodijo: prinašanje enega pripravljene obroka ali nabava živil in priprava enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti, postiljanje in osnovno vzdrževanje spalnega prostora. V pomoč pri vzdrževanju osebe higiene sodijo: pomoč pri oblačenju ali slačenju, pomoč pri umivanju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb, vzdrževanje in nega ortopedskih pripomočkov. V pomoč pri ohranjanju socialnih stikov sodijo: vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, s prostovoljci in s sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca ter priprava upravičenca na institucionalno varstvo.

Zakon o socialnem varstvu (2007) pravi, da dejavnost socialnega varstva, ki je nepridobitna dejavnost, lahko opravljajo pravne in fizične osebe, če izpolnjujejo predpisane pogoje. Storitve, ki jih zakon določa kot javno službo, opravljajo v okviru

mreže javne službe pod enakimi pogoji javni socialno varstveni zavodi ter druge pravne in fizične osebe, ki pridobijo koncesijo na javnem razpisu. Storitve socialnega varstva izven mreže javne službe pa lahko opravljajo pravne in fizične osebe, ki pridobijo dovoljenje za delo s strani pristojnega organa.

Javna služba na področju socialnega varstva obsega naslednje storitve:

- socialno preventivo,
- prvo socialno pomoč.
- osebno pomoč,
- pomoč družini za dom in na domu,
- institucionalno varstvo,
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Država zagotavlja mrežo javne službe za socialno preventivo, prvo socialno pomoč, pomoč družini za dom, institucionalno varstvo ter vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Institucionalno varstvo so vse oblike pomoči v zavodu, drugi družini ali drugi organizirani obliki, s katerimi se upravičencem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, zlasti pa bivanje, organizirana prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo. Institucionalno varstvo otrok in mladoletnikov, prikrajšanih za normalno družinsko življenje, obsega poleg teh storitev še vzgojo in pripravo za življenje. Institucionalno varstvo otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju pa poleg tega obsega še usposabljanje po posebnem zakonu, oskrbo in vodenje. Vodenje in varstvo pomeni organizirano celovito skrb za odraslo telesno in duševno prizadeto osebo, razvijanje individualnosti in harmoničnega vključevanja v skupnost in okolje. Zaposlitev pod posebnimi pogoji pa so takšne oblike dela, ki omogočajo prizadetim ohranjanje pridobljenih znanj ter razvoj novih sposobnosti.

Občina zagotavlja mrežo javne službe za osebno pomoč ter za pomoč družini na domu.

Pod predpisanimi pogoji se lahko kot socialno varstveni zavod organizirajo tudi sprejemališča, materinski domovi, svetovalnice, stanovanjske skupine, centri za neodvisno življenje invalidov in druge oblike organizacij. Socialno varstveni zavod oz. druga pravna oseba lahko začne z delom, če poleg splošnih pogojev za ustanovitev zavoda oz. druge pravne osebe izpolnjuje tudi predpisane minimalne tehnične, kadrovske in druge pogoje, kar ugotavlja pristojni organ.

Koncesija se podeli pravni oz. fizični osebi, ki izpolnjuje predpisane pogoje na osnovi javnega razpisa, ki se objavi v Uradnem listu RS. Koncesijo podeli na podlagi mnenja socialne zbornice ministrstvo, pristojno za socialno varstvo.

Zasebnik oz. pravna oseba, ki izpolnjujeta predpisane pogoje, lahko pričneta opravljati socialno varstvene storitve z dnem izdaje odločbe o vpisu v register zasebnikov in pravnih oseb, ki opravljajo socialno varstvene storitve, ki ga vodi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

2.3.2 Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev (1995)

6. člen Pravilnika o standardih in normativih socialno varstvenih storitev (1995) :

- pomoč družini na domu

Pomoč družini na domu vsebuje socialno oskrbo in mobilno pomoč.

1. Socialna oskrba

Pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe lahko upravičenci uporabijo v primerih invalidnosti in starosti ter v drugih primerih, ko oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo.

Preglednica 1: Standardi in normativi za storitev: socialna oskrba (prirejeno po Pravilnik o standardih ..., 1995)

a) Opis storitve	<ul style="list-style-type: none"> • gospodinjsko pomoč, kamor sodijo: priprava hrane, vzdrževanje stanovanjskih prostorov, čiščenje, pranje, likanje, postiljanje, nakupovanje, kurjava in druga dela po dogovoru z upravičencem: • pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, kamor sodijo: pomoč pri oblačenju, pri hranjenju in pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb: • pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, kamor sodijo: družabništvo, preprečevanje osamljenosti, odtujenosti, strahu in predsodkov, pomoč za samopomoč, vzpostavljanje socialne mreže z okoljem in sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov ter priprava upravičenca ter njegove družine na institucionalno varstvo.
b) Upravičenci	<ul style="list-style-type: none"> • osebe, stare nad 65 let, ki lahko z občasno ali nekajurno dnevno pomočjo ohranjajo zadovoljivo duševno in telesno počutje, tako da jim institucionalno varstvo ni potrebno: • osebe, mlajše od 65 let, ki so se znašle v stiski zaradi invalidnosti ali akutnega zdravstvenega stanja: • osebe s statusom invalida po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb oziroma delovni invalidi I. kategorije, ki so po oceni pristojne komisije nesposobni za samostojno življenje, vendar jim uporaba storitve nadomešča varstvo v instituciji: • družine kronično bolnih otrok ali otrok z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju, če jim uporaba storitve nadomešča institucionalno varstvo.
c) Postopek	<ul style="list-style-type: none"> • Socialna oskrba na domu je strokovno voden proces, v katerem odgovorno sodelujejo dva izvajalca, upravičenec, ključni in odgovorni družinski člani, ter izvajalci drugih strokovnih služb. • Storitve se prične izvajati na zahtevo upravičenca in vsebuje dva dela. Prvi del pomeni pripravo za izvajanje storitve, sklenitev dogovora ter izvedbo vseh potrebnih srečanj med izvajalci in posameznikom ali družino, drugi del pa zajema neposredno izvajanje storitve.
d) Trajanje	Strokovna priprava izvajanja storitve v obliki analize primera, priprave dogovora in kontaktov z udeleženci v procesu nujenja pomoči traja v poprečju 10 ur. Samo izvajanje storitve traja do 4 ure dnevno oziroma do 20 ur tedensko. Dogovor o izvajanju storitve se obnavlja vsake 3 mesece.
e) Metode dela	Socialna oskrba na domu se izvaja po metodi socialnega dela s posameznikom in družino na domu in metodo socialnega dela s skupnostjo.

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

f) Izvajalci storitve	Pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe izvajajo strokovni delavci iz 69. člena zakona o socialnem varstvu z višjo izobrazbo ter laični delavci z najmanj 3. stopnjo izobrazbe in verificiranim programom za izvajanje storitve. Razmerje med strokovnimi in laičnimi delavci znaša 1:20.
g) Supervizija in izobraževanje	Sestavni del storitve sta tudi strokovno izpopolnjevanje in supervizija, organizirana na načelu: <ul style="list-style-type: none"> – supervizijski posveti: 8 ur na 150 upravičencev. – strokovno izpopolnjevanje: v obsegu, ki ga določa panožna kolektivna pogodba.
h) Dokumentacija	Osnovna dokumentacija izvajalcev obsega evidenco dogovorov, delovne naloge za laične delavce s podatki, kdo izvaja storitev, komu se pomoč nudi, o vsebini pomoči, tedenskem obsegu pomoči in obdobju izvajanja pomoči, evidenco opravljenih poti in supervizijskih obravnav. Laični delavec vodi dnevnik dela, v katerega vpisuje podatke o upravičencu, datum obiska, opis storitve, porabljeni čas, kar mora biti potrjeno s podpisom uporabnika storitve.
i) Normativ storitve	Posamezni strokovni delavec vodi 20 laičnih delavcev. Posamezni laični delavec opravlja storitve za 4 upravičence. Storitve se organizira po načelu vodja in 20 laičnih delavcev na 120.000 prebivalcev.

2. Mobilna pomoč

Mobilna pomoč je oblika strokovne pomoči na domu, s katero se osebam z motnjami v duševnem in telesnem razvoju zagotavlja strokovna obravnava na domu. Namenjena je predvsem specialno pedagoški obravnavi, socialni in psihološki obravnavi ter zaposlitvi.

Preglednica 2: Standardi in normativi za storitev: mobilna pomoč (prirejeno po Pravilnik o standardih..., 1995)

a) Opis storitve	<ul style="list-style-type: none"> • opravila in postopki za korekcijo motenj ter za svetovalno in terapevtsko delo.
b) Upravičenci	<ul style="list-style-type: none"> • otroci, mladostniki in odrasle osebe z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem in telesnem razvoju, katerim ta oblika storitve nadomešča vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji ali institucionalno varstvo in pri katerih je s to pomočjo možno pričakovati ublažitev stanja oziroma ohranitev pridobljenih znanj in sposobnosti.
c) Postopek	<ul style="list-style-type: none"> • Mobilna pomoč je strokovno delo, usmerjeno k prizadeti osebi. • Sodelujejo strokovni delavec, upravičenec ter družinski člani, svojci, ter skrbniki.
d) Trajanje	<ul style="list-style-type: none"> • Strokovna priprava za izvajanje storitve z analizo primera, timsko obravnavo in dogovori z udeleženci procesa traja v povprečju 5 ur. V izvajanje storitve se vključujejo: <ul style="list-style-type: none"> – specialni pedagog ali defektolog 8 ur mesečno, – socialni delavec 2 uri mesečno, – psiholog 2 uri mesečno.
e) Metode dela	<ul style="list-style-type: none"> • Mobilna pomoč se izvaja po metodah dela stroke izvajalca s posameznikom in družino na domu.
f) Izvajalci storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Storitve izvajajo strokovni delavci iz 69. člena zakona o socialnem varstvu s triletnimi izkušnjami na področju obravnave oseb z motnjami v razvoju.
g) Supervizija in izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> • Sestavni del storitve sta tudi strokovno izpopolnjevanje in supervizija, organizirana na načelu: <ul style="list-style-type: none"> – supervizijski posveti: 8 ur na vsakih 180 obravnav – strokovno izpopolnjevanje: v obsegu, ki ga določa panožna kolektivna pogodba.

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

h) Dokumentacija	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentacija izvajalca obsega evidenco storitev s podatki, kdo pomoč izvaja, komu se pomoč nudi, o vsebini pomoči, datumih izvajanja in opravljenih urah, evidenco opravljenih poti ter evidenco supervizijskih obravnav.
i) Normativ storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Strokovni delavec-specialni pedagog opravlja storitev za 20 upravičencev, socialni delavec ali psiholog pa za 85 upravičencev. Storitve se organizira po načelu en specialni pedagog na 60.000 oziroma socialni delavec in psiholog na 240.000 prebivalcev.

7. člen Pravilnika o standardih in normativih socialno varstvenih storitev (1995):

- institucionalno varstvo

Institucionalno varstvo je oblika obravnave v zavodu, drugi družini ali drugi organizirani obliki, ki upravičencem nadomešča ali dopolnjuje funkcijo doma ali lastne družine. Obsega osnovno oskrbo, ki pomeni bivanje in organizirano prehrano, socialno oskrbo, opredeljeno kot varstvo in posebne oblike varstva ter zdravstveno varstvo po predpisih s področja zdravstva.

Preglednica 3: Standardi in normativi za storitev: institucionalno varstvo (prirejeno po Pravilnik o standardih ..., 1995)

a) Opis storitve	<ul style="list-style-type: none"> • bivanje v ogrevanih, opremljenih in vzdrževanih dvo- in triposteljnih sobah za upravičence, starejše od 65 let, ter v tri- ali več-posteljnih sobah za vse ostale upravičence: • zagotavljanje sanitarnih prostorov, prostorov za osebno higieno, skupnih prostorov ter prostorov za programe, pranje, likanje in šivanje, čiščenje in vzdrževanje prostorov, objekta in okolice ter druge potrebne storitve: • priprava in serviranje celodnevne, starosti in zdravstvenemu stanju primerne hrane in napitkov: • pomoč pri reševanju osebnih in socialnih stisk, kot pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, pri vstajanju, oblačenju, kot pomoč pri premikanju, hoji, komunikaciji, orientaciji ter organiziranju prevoznih, ki niso zdravstveno pogojeni: • oblikovanje, izvajanje in spremljanje individualnih programov, kontaktiranje in sodelovanje s posameznikom ter svojci, sodelovanje z drugimi institucijami in strokovnimi delavci ter organizacijo prostočasovnih dejavnosti
b) Upravičenci	<ul style="list-style-type: none"> • osebe, starejše od 65 let:<ul style="list-style-type: none"> - ki ne potrebujejo neposredne osebne pomoči, - z zmernimi starostnimi in zdravstvenimi težavami z manjšim obsegom potrebne neposredne osebne pomoči, - z najzahtevnejšimi starostnimi in zdravstvenimi težavami, kar terjajo stalno neposredno osebno pomoč; • odrasle duševno bolne osebe in osebe z motnjami v telesnem in duševnem razvoju<ul style="list-style-type: none"> - s kronično duševno boleznijo, - z demenco, - s kroničnimi alkoholnimi organskimi psihozami, - z zmerno motnjo v duševnem razvoju, - z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju ob dodatnih razvojnih motnjah, - s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju z dodatnimi motnjami, • z vsemi stopnjami motenj v duševnem razvoju v kombinaciji z duševno boleznijo ali druge duševno bolne osebe z hudimi motnjami vedenja in osebnosti,

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

c) Postopek	<ul style="list-style-type: none"> • Institucionalno varstvo zajema strokovno pripravo na sprejem, namestitev, morebitno premestitev ali odpust upravičenca, ter je odvisno od njegovih potreb in oblik storitve.
d) Oblike storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Storitve je lahko zagotovljena v socialnovarstvenem zavodu, v drugi družini ali stanovanjski skupini. • Zavodsko obliko institucionalnega varstva zagotavljajo domovi za starejše, posebni socialni zavodi, domovi za otroke in zavodi za usposabljanje. • Stanovanjska skupina je lahko organizirana kot bivalna enota zavoda, kot dislocirana enota zavoda ali kot samostojna enota.
e) Trajanje	<ul style="list-style-type: none"> • Storitve traja dokler obstoje razlogi za vključitev upravičenca v institucionalno varstvo in dokler je pripravljen storitev sprejemati.
f) Metode dela	<ul style="list-style-type: none"> • Izvaja se po metodah individualnega in timskega dela, upošteva splošna strokovna načela aktivnosti in avtonomije, možnosti izbire in dostopnosti oblik, domicilnosti, disperzije in integracije, ter posebnih strokovnih načel, kot so: individualizacija, normalizacija, celovitost in kontinuiranost obravnave ter multidisciplinaren pristop.
g) Izvajalci storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovno oskrbo v okviru institucionalnega varstva izvajajo naslednji delavci: kuhar, kuharski pomočnik, servirka, ekonom, perica, likarica, šivilja, hišnik, kurjač, vzdrževalec, voznik, receptor in čistilka. • Socialno oskrbo v obliki varstva izvajajo naslednji delavci: strežnica, varuška-negotovalka in gospodinja. • Socialno oskrbo s posebnimi oblikami varstva izvajajo: socialni delavec, delovni inštruktor, psiholog in specialni pedagog. • Vzgojo in pripravo za življenje izvajajo: socialni delavec, pedagog in psiholog. • Vodenje izvajajo socialni delavec, psiholog in specialni pedagog.
h) Dokumentacija	<ul style="list-style-type: none"> • O institucionalnem varstvu v zavodu ali stanovanjski skupini je potrebno voditi dokumentacijo o osebah v varstvu, o delu strokovnih delavcev in sodelavcev ter o delu zavoda. • Dokumentacija o osebah v varstvu obsega osebni list, evidence o strokovnih in specialističnih obravnava ter drugo dokumentacijo. • Dokumentacija o delu strokovnih delavcev in sodelavcev obsega individualne programe obravnave, poročila o spremljanju in uresničevanju obravnave, pregled supervizijskih obravnave ter drugo dokumentacijo. • Dokumentacija o delu zavoda obsega razvojne in letne načrte, poročila o uresničevanju načrtov, evidence oseb v varstvu ter drugo dokumentacijo. • Dokumentacija se vodi in hrani v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov. • Dokumentacijo o institucionalnem varstvu v drugi družini vodi center za socialno delo.
i) Normativ storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Kadrovski normativ za posamezne oblike storitve institucionalnega varstva je razviden iz prilog 1, 2, 3 in 4, ki so sestavni del tega pravilnika. Izražen je v številu upravičencev na delavca.

2.3.3 Zasebno opravljanje storitev

Zakon o socialnem varstvu (2007) v 65. členu določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati zasebnik za opravljanje socialnih storitev:

- da ima ustrezno strokovno izobrazbo v skladu z 69. ali 70. členom tega zakona;
- da ima opravljen strokovni izpit in je pridobil mnenje socialne zbornice;
- da ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju, na katerem bo opravljal zasebno delo, če bo opravljal delo, za katero se zahteva najmanj višješolska izobrazba;
- da ni v delovnem razmerju;

- da mu ni s pravnomočno odločbo sodišča prepovedano opravljanje poklica;
- da ima zagotovljene prostore, opremo in kadre, če tako zahteva narava dela.

Ne glede na prejšnji odstavek lahko posamezne storitve v okviru javne službe v skladu z zakonom opravlja rejnik ali tretja oseba, če za te storitve sklene pogodbo s centrom za socialno delo.

2.3.4 Financiranje socialno varstvenih dejavnosti

Zakon o socialnem varstvu (2007) v 97. členu določa financiranje socialno varstvenih dejavnosti in sicer se te dejavnosti financirajo iz proračuna republike in občine, del sredstev za financiranje socialno varstvenih dejavnosti pa se zagotavlja s plačili storitev, s prispevki dobrotelčnih organizacij in organizacij za samopomoč ter invalidskih organizacij, s prispevki donatorjev in iz drugih virov.

Iz proračuna republike se glede na določbe 97. člena Zakona o socialnem varstvu (2007) financirajo:

- dejavnosti, potrebne za delovanje in razvoj sistema socialnega varstva iz 6. člena tega zakona;
- socialna preventiva;– prva socialna pomoč;
- pomoč družini za dom;
- izvrševanje javnih pooblastil;
- institucionalno varstvo iz 16. člena tega zakona, razen stroškov storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji;
- denarne socialne pomoči;
- investicije v socialno varstvene zavode;
- skupne naloge socialnega varstva iz programa, ki ga vsako leto določi državni zbor;
- naloge socialne zbornice iz drugega odstavka 77. člena tega zakona;
- osebna pomoč;
- naloge, ki jih skupnosti iz 68. člena tega zakona opravljajo kot javno pooblastilo;
- razvojni in dopolnilni programi, pomembni za državo, in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Iz proračuna občine se glede na določbe 99. člena Zakona o socialnem varstvu (2007) financirajo:

- pravice družinskega pomočnika;
- pomoč družini na domu, najmanj v višini 50 % subvencije k ceni storitve in v višini, za katero je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;
- pomoč pri uporabi stanovanja (najemnine) iz četrtega odstavka 24. člena in tretjega odstavka 31. člena tega zakona;
- stroški storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;

- razvojni in dopolnilni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Zakon o socialnem varstvu (2007) v 100. členu in njegovih podčlenih določa, da morajo upravičenci in drugi zavezanci plačati vse po tem zakonu opravljene storitve, razen storitev socialne preventive, prve socialne pomoči in institucionalnega varstva v socialno varstvenih zavodih za usposabljanje, ki so za vse upravičence brezplačne. Ta člen določa tudi oprostitve plačil določenih storitev, merila za oprostitvev plačila storitev v celoti ali delno, predpiše vlada Republike Slovenije, o njihovi delni ali celotni oprostitvi pa odloča center za socialno delo.

Občina lahko ne glede na določbe 100. člena Zakona o socialnih storitvah (2007) določi dodatne oprostitve pri plačilu storitev. V primeru, da upravičenec, ki potrebuje socialne storitve, nima dovolj sredstev za njihovo plačilo, je pa hkrati lastnik nepremičnine, lahko plačilo storitev prevzame občina, upravičenec pa ne sme odtujiti ali obremeniti nepremičnine v korist občine.

2.4 STRATEGIJA VARSTVA STAREJŠIH DO LETA 2010

Poglavje je povzeto po viru Strategija varstva starejših do leta 2010 (2008).

Strategija varstva starejših do leta 2010 - solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva je usmeritev Republike Slovenije v zagotavljanje pogojev:

- za ohranitev solidarnosti in kakovostnega medčloveškega sožitja med tretjo, srednjo in mlado generacijo ter
- za kakovostno staranje in oskrbo naglo rastočega deleža tretje generacije.

Kot prednostna področja so opredeljena skrb za ustvarjanje razmer za aktivno vključevanje tretje generacije v proces dela in zaposlovanja, skrb za socialno in finančno primerne pokojnine, uvedba zavarovanja za dolgotrajno oskrbo, skrb za izvajanje storitev in programov socialnega varstva na področju staranja in sožitja generacij, skrb za preventivno krepitev zdravja starih ljudi, za njihovo zdravljenje in za stabilnost sistema zdravstvenega zavarovanja, skrb za vzgojo in izobraževanje mlajše generacije za kakovostno sožitje s starimi ljudmi, usmerjanje prostorskega planiranja za stanovanjsko in javno ureditev, primerno za življenje in delo starih ljudi, razvoj prometa, ki bo omogočal gibljivost in udeležbo starih ljudi, ter skrb za učinkovito zaščito starih ljudi pred nasiljem in izkoriščanjem.

Ker naraščajoče potrebe starajočega prebivalstva zahtevajo dodatne politike, nego in zdravljenje, spodbujanje zdravega načina življenja in prilagojenega okolja, so država in stroke pred izzivom, da naglo razvijejo in razširijo nove modele pomoči družini s starim človekom, nove človeku prijazne programe oskrbe starih ljudi in druge podporne socialne mreže za kakovostno staranje in sožitje generacij v krajevni skupnosti. Pri oskrbi in negi starih ljudi je treba najti ravnotežje med družino, kjer je v oskrbi še vedno največ ljudi in novimi socialnimi programi za stare ljudi in nastanitvijo v ustanovi. V okviru EU se naglo uveljavljajo programi za oskrbo starih ljudi, ki so vezni člen med družino in

institucionalnim varstvom, zlasti dnevno varstvo, oskrbovana stanovanja, socialna oskrba in nega na domu, začasno varstvo za oddih svojcev ter medgeneracijsko prostovoljstvo so sodobni programi za vzpostavljanje novega ravnotežja med odgovornostjo posameznika, njegove družine in civilne družbe na področju skrbi za kakovostno staranje in sožitje med generacijami. Pri nas se zadnja leta razvija pomoč na domu, v svetovnem merilu pa smo v prednosti s prostovoljskimi programi skupinskega in individualnega medgeneracijskega družabništva, ki nadomešča del osebnega odnosa s svojci.

2.5 PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA REPUBLIKE SLOVENIJE 2007-2013 (2007)

V zadnjem času je v Sloveniji prišlo do pomembnega institucionalnega premika na področju možnosti za vključevanje kmetij v sistem socialnega varstva. V tako imenovano tretjo os Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013 je umeščen ukrep 311, diverzifikacija v nekmetijske aktivnosti - storitvene dejavnosti na kmetiji, ki vsebuje tudi varstvo otrok, starejših in oseb s posebnimi potrebami. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v letošnjem letu objavilo razpis za dodelitev nepovratnih sredstev za diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti, na razpolago pa je 11,5 milijona EUR nepovratnih sredstev. Ostaja pa odprto vprašanje izvedbenega algoritma, saj naj bi kmetije, ki bi se želele vključiti v sistem socialnega varstva, morale pripraviti poseben »socialni program«, katerega sestavine pa še niso določene.

2.6 VKLJUČEVANJE KMETIJ V SISTEM SOCIALNEGA VARSTVA

V Sloveniji je bilo v zadnjih letih izvedenih že kar nekaj raziskav s področja uvajanja socialnih storitev kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji (Vadnal, 2003, 2007) Največ raziskav je bilo narejenih na temo vključevanja oseb z motnjo v duševnem razvoju v življenje, oskrbo in delo na kmetiji. Proučevalo se je pripravljenost kmetov za uvajanje socialnih storitev na kmetijah in pa pripravljenost staršev oziroma skrbnikov oseb z motnjo v duševnem razvoju v vključevanje teh oseb v življenje in delo na kmetiji (Orešnik, 2002; Jurič, 2004; Vadnal, 2005; Lukan, 2007). Večina raziskav je pokazala majhno pripravljenost kmetov za uvajanje dejavnosti socialnih storitev na kmetiji. Razlog so pogosto nepoznavanje te dejavnosti, nepoznavanje oseb z motnjo v duševnem razvoju, prevelika odgovornost in mnenje okolice. Od staršev oziroma skrbnikov pa jih je več kot polovica pripravljena vključiti osebe z motnjo v duševnem razvoju v življenje in delo na kmetiji ali izkoristiti možnost preživljanja prostega časa (Vadnal in Košmelj, 2005).

Raziskovanja problemov starostnikov na podeželju (Deželan Murgelj, 2007; Peroša, 2008) ugotavljajo, da je na podeželju velik problem mobilnost starih ljudi, saj je javni prevoz slabo organiziran, ob koncih tedna ga pa sploh ni. Problem predstavljajo tudi nakupi osnovnih dobrin, saj so trgovine locirane le v večjih vaseh, kamor pa zaradi nemobilnosti, večina starih ljudi nima vozniškega izpita, ne morejo sami in so odvisni od pomoči drugih. Problem za stare ljudi predstavljajo tudi zdravstvene storitve, saj je zdravstvena služba večinoma locirana v večjih središčih, pa še to le v dopoldanskem času, ko stari ljudje po večini nimajo možnosti prevoza. Vsem raziskovanjem je skupna ugotovitev, da je sistem

socialnih storitev na podeželju slabo razvit in da so stari ljudje prepuščeni oskrbi domačih ali prijateljev.

Podjavoršek (2000) je raziskovala možnosti, da bi se v skrb za starostnike vključile tudi kmetije z ustrežno dopolnilno dejavnostjo. Ugotovila je, da interes za uvajanje dopolnilne dejavnosti socialnih storitev na kmetijah obstaja, celo nekoliko večji je interes kmetov, kakor pa interes starostnikov, ki bi se bili pripravljene vključiti v socialne storitve na kmetiji. Največja ovira pri uresničevanju zamisli o socialnih storitvah kot dopolnilni dejavnosti na kmetiji ostaja zaenkrat zakonodaja, ki ne podpira tovrstne dejavnosti, čeprav tudi centri za socialno delo in občine izražajo pripravljenost za sodelovanje s kmetijami na področju oskrbe starostnikov, saj bi socialne storitve na kmetijah omogočale nadaljnji razvoj podeželja in hkrati manj bremenile občinske proračune.

3 MATERIAL IN METODE

Podatke smo dobili s pomočjo ankete in intervjuja, ki sta bila že vnaprej pripravljena in namenjena osebam, starejšim od 65 let, ki so tudi zakonsko upravičene do socialne pomoči. Podobna anketa pa je bila namenjena tudi družinskim članom oziroma skrbnikom starejših oseb.

3.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

Za namen raziskave smo uporabili 2 anketna vprašalnika, enega namenjenega starostnikom in drugega namenjenega družinskim članom oziroma skrbnikom starostnikov.

• VPRAŠALNIK ZA STAROSTNIKE

Z vprašalnikom za starostnike smo želeli ugotoviti, kakšna je njihova pripravljenost za vključitev v sistem socialnih storitev na kmetiji, hkrati pa nas je tudi zanimalo, kateri so dejavniki, ki vplivajo na njihove odločitve. Vprašalnik je bil sestavljen tako, da vsebuje osebne podatke in pa mnenje anketirancev. Za določene osebne podatke, ki so hkrati anonimne narave, smo se odločili, ker se nam zdi, da bodo glavni pokazatelj razlik med anketiranci. Izmed osebnih podatkov nas je zanimala:

- starost starostnika,
- spol starostnika,
- izobrazba starostnika,
- vrsta bivališča,
- število generacij, ki živijo skupaj,
- vrsta gospodinjstva in
- starost osebe, ki skrbi za starostnika.

Mnenje starostnikov o pripravljenosti vključevanja v sistem socialnih storitev na kmetiji smo ugotavljali z 11 vprašanji.

- Kako pomembni so cena storitev, oddaljenost od kraja bivališča, oblika storitev, usposobljenost osebja in delovni čas za vključevanje starostnikov v oblike socialne pomoči?
- Ali bi in katero vrsto socialne pomoči bi potrebovali?
- Ali sami skrbijo zase?
- Kakšno vrsto pomoči in koliko ur tedensko rabijo pomoč?
- Na podlagi česa bi se odločili za socialno pomoč s strani institucije?
- Katere storitve s strani institucije bi potrebovali in koliko bi bili pripravljene plačati zanje?
- Pomembnost razlogov za odločitev za socialne storitve s strani kmetije.
- Zanimanje za dnevno oskrbo.
- Katere dodatne aktivnosti v dnevni oskrbi bi jih zanimale?
- Kakšna vrsta oskrbe bi jih zanimala?
- Katere storitve bi že zdaj potrebovali?

• VPRAŠALNIK ZA DRUŽINSKE ČLANE OZIROMA SKRBNIKE STAROSTNIKOV

Z vprašalnikom za družinske člane oziroma skrbnike starostnikov smo želeli ugotoviti, kakšna je pripravljenost družinskih članov oziroma skrbnikov starostnikov za vključitev v sistem socialnih storitev na kmetiji, hkrati pa nas je zanimalo, kateri so dejavniki, ki vplivajo na njihove odločitve. Vprašalnik je bil sestavljen tako, da vsebuje osebne podatke in pa mnenje anketirancev. Iz osebnih podatkov smo skušali izluščiti pomembne razlike med anketiranci.

Izmed osebnih podatkov nas je zanimala:

- starost družinskega člana oziroma skrbnika,
- izobrazba družinskega člana oziroma skrbnika,
- vrsta bivališča družinskega člana oziroma skrbnika,
- število generacij, ki živijo skupaj in
- vrsta gospodinjstva.

Mnenje družinskih članov oziroma skrbnikov starostnikov o pripravljenosti vključevanja v sistem socialnih storitev na kmetiji smo ugotavljali z 11 vprašanji.

- Kako pomembni so cena storitev, oddaljenost od kraja bivališča, oblika storitev, usposobljenost osebja in delovni čas za vključevanje starostnikov v oblike socialne pomoči?
- Ali bi in katero vrsto socialne pomoči bi potrebovali?
- Ali že skrbijo za starostnika?
- Kakšno vrsto pomoči in koliko ur tedensko porabijo za pomoč starostniku?
- Na podlagi česa bi se odločili za socialno pomoč s strani institucije?
- Katere storitve s strani institucije bi potrebovali in koliko bi bili pripravljeni plačati zanje?
- Pomembnost razlogov za odločitev za socialne storitve s strani kmetije.
- Zanimanje za dnevno oskrbo.
- Katere dodatne aktivnosti v dnevni oskrbi bi jih zanimale?
- Kakšna vrsta oskrbe bi jih zanimala?
- Katere storitve bi že zdaj potrebovali?

3.2 POSTOPEK ANKETIRANJA

3.2.1 Izbor anketirancev

Anketirane osebe smo izbrali v 15 naseljih in zaselkih v občini Loška dolina.

Anketirane starostnike smo razdelili v 3 starostne razrede in sicer stare od 65-75 let, od 75-85 let in pa stare nad 85 let.

V vsaki vasi smo razdelili 3 ankete, 1 anketo za vsako starostno skupino, razen v naselju Stari trg, kjer smo za vsako starostno skupino razdelili 2 ankete, in v naselju Lož, kjer smo za najvišja dva starostna razreda razdelili 2 ankete za vsako starostno skupino.

Preglednica 4: Nagovorjeni in anketirani po naseljih, Občina Loška dolina, 2007

Nasleje/zaselek	Število nagovorjenih	Število anketiranih
Babna Polica	3	3
Babno Polje	3	3
Dane	3	3
Iga vas	3	3
Kozarišče	3	3
Lož	5	5
Markovec	3	3
Nadlesk	3	3
Podcerkev	3	3
Podlož	3	3
Pudob	3	3
Stari trg pri Ložu	6	6
Šmarata	3	3
Viševsek	3	3
Vrhnika	3	3

Anketirali smo 50 starostnikov in 50 družinskih članov oziroma skrbnikov starostnikov vendar je le 27 starostnikov in njihovih družinskih članov v celoti izpolnilo ankete, druge ankete so bile v celoti ali delno neizpolnjene.

3.2.2 Izvedba anketiranja

Anketiranje je potekalo v poletnih mesecih leta 2007. Vsaki anketirani družini smo posredovali dva vprašalnika, in sicer vprašalnik za starostnike in vprašalnik za njihovega družinskega člana/skrbnika, ki za starostnika skrbi. Anketiranim smo razložili namen ankete in jih poprosili, da izpolnijo anketni vprašalnik in nam ga vrnejo. Ker gre za občutljivo temo, se nismo odločili za uporabo metode osebnega spraševanja, ampak za individualno izpolnjevanje samih anketirancev. S tem smo seveda privzeli tveganje, da bo število popolnih odgovorov manjše, kar se je res zgodilo. Odgovori, ki smo jih dobili, so zaradi spoštovanja zasebnosti, bolj zanesljivi.

4 REZULTATI

4.1 REZULTATI ANKETE

4.1.1 Splošne značilnosti anketiranih starejših ljudi

Povprečna starost anketiranih starejših oseb je 75 let.

Preglednica 5: Anketirani starostniki po starostnih razredih in spolu, Občina Loška dolina 2007

Starost	Moški	Delež v %	Ženske	Delež v %	Skupaj	Delež v %
65-74	7	50,0	9	25,0	16	32,0
75-84	6	42,9	11	30,6	17	34,0
85+	1	7,1	16	44,4	17	34,0
Skupaj	14	100,0	36	100,0	50	100,0

Anketirane starostnike smo razdelili v tri starostne razrede: po 34 % starostnikov je v starostnem razredu od 75-84 let oziroma 85 in več let, 32 % pa je jih je v starostnem razredu od 65-74 let. Pri anketirancih moškega spola je 50 % starostnikov v starostnem razredu od 65-74 let, 42,9% jih je v razredu od 75-84 let, v starostnem razredu nad 85 let pa jih je 7,1 %. Pri anketirankah ženskega spola je v starostnem razredu od 65-74 let 25 % starostnic, 31 % jih je v starostnem razredu od 75-84 let, v starostnem razredu nad 85 let pa je 44 % starostnic. Med anketiranimi osebami prevladujejo ženske, ki jih je tudi glede na podatke ob popisu prebivalstva leta 2002 v teh starostnih razredih več kot moških.

Preglednica 6: Anketirani starostniki glede na dokončano izobrazbo, Občina Loška dolina 2007

Izobrazba	Moški	Delež v %	Ženske	Delež v %	Skupaj	Delež v %
Osnovnošolska	12	85,8	26	72,2	38	76,0
Srednješolska	1	7,1	8	22,2	9	18,0
Fakultetna ali več	1	7,1	2	5,6	3	6,0
Skupaj	14	100,0	36	100,0	50	100,0

Največ anketiranih in sicer 76 % ima osnovnošolsko izobrazbo, z 18 % sledijo anketirani s srednješolsko izobrazbo, predvsem pedagoške smeri, le trije ali 6 % anketiranih pa ima fakultetno izobrazbo ali več. Pri starostnikih moškega spola jih ima 86 % izmed vseh osnovnošolsko izobrazbo, 7 % anketirancev ima srednješolsko izobrazbo, prav tak pa je tudi delež moških s fakultetno izobrazbo. Pri anketirankami prevladujejo z 72 % tiste z osnovnošolsko izobrazbo, 22 % anketirank ima srednješolsko izobrazbo, 6 % anketirank pa se lahko pohvali s fakultetno izobrazbo.

Preglednica 7: Anketirani starostniki glede na kraj bivališča, Občina Loška dolina 2007

Oblika bivališča	Moški	Delež v %	Ženske	Delež v %	Skupaj	Delež v %
Kmetija	9	64,3	21	58,3	30	60,0
Hiša z vrtom	5	35,7	14	38,9	19	38,0
Stanovanje v večstanovanjski hiši	0	0	1	2,8	1	2,0
Skupaj	14	100,0	36	100,0	50	100,0

Občino Loška dolina sestavlja 15 vasi in zaselkov, kjer so večinoma družinske hiše, v kraju Stari trg, kjer ima občina sedež pa najdemo tudi večstanovanjske objekte. Večina anketiranih živi v hiši, od tega 60 % anketiranih na kmetijah, kjer pa se v večini s kmetovanjem ukvarjajo le za zadovoljevanje lastnih potreb ali pa so kmetovanje povsem opustili, 38 % jih živi v hiši z vrtom, ena oseba ali 2% pa v večstanovanjski stavbi.

Preglednica 8: Anketirani starostniki glede na število generacij, ki živijo skupaj, Občina Loška dolina 2007

Število generacij	Moški	Delež v %	Ženske	Delež v %	Skupaj	Delež v %
Ena generacija (sami)	1	7,1	6	16,7	7	14,0
Dve generaciji (+ otroci)	1	7,1	4	11,1	5	10,0
Dve generaciji (+ vnuki)	0	0	6	16,7	6	12,0
Tri generacije (+otroci+vnuki)	12	85,8	20	55,5	32	64,0
Skupaj	14	100,0	36	100	50	100,0

Največ anketiranih živi skupaj z drugimi družinskimi člani, največ izmed njih in sicer 64 % še z dvema generacijama družinskih članov, le 14 % anketiranih živi samih. Med moškimi jih 86 % živi skupaj s še dvema generacijama družinskih članov, 7 % pa jih živi s še eno generacijo družinskih članov, prav tolikšen je tudi delež tistih, ki živijo sami. Med ženskami jih 55 % živi s še dvema generacijama družinskih članov, 28 % jih živi s še eno generacijo družinskih članov, 17 % anketirank pa jih živi samih.

Preglednica 9: Anketirani starostniki glede na vrsto gospodinjstva, Občina Loška dolina 2007

Vrsta gospodinjstva	Moški	Ženske	Skupaj	Delež v %
Skupno	10	24	34	68,0
Samostojno	4	12	16	32,0
Skupaj	14	36	50	100,0

Največ anketiranih (68 %) živi v skupnem gospodinjstvu, ki si ga delijo z vsaj še eno generacijo družinskih članov, 32 % anketiranih, predvsem iz nižjih starostnih razredov pa živi v lastnem gospodinjstvu. Prav vsi anketiranci, tudi tisti, ki živijo v lastnem gospodinjstvu, priznavajo, da potrebujejo pomoč pri različnih vsakodnevnih opravilih.

4.1.2 Splošne značilnosti anketiranih družinskih članov oz. skrbnikov starejših ljudi

Povprečna starost anketiranih družinskih članov oz. skrbnikov starejših ljudi je 54,5 let.

Preglednica 10: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na dokončano izobrazbo, Občina Loška dolina 2007

Izobrazba	Število anketiranih	Delež v %
Osnovnošolska	20	40,0
Srednješolska	19	38,0
Fakultetna ali več	11	22,0
Skupaj	50	100,0

Med anketiranimi družinskimi člani jih ima 40 % osnovnošolsko izobrazbo, sledi 38 % anketiranih s srednješolsko izobrazbo, 22 % anketiranih pa ima fakultetno izobrazbo. Ravno izobrazba je tista, ki vpliva na zaposlitev in ker ima občina Loška dolina male zaposlitvene možnosti za izobraženi kader, se le ti vsakodnevno vozijo v službo v oddaljena mesta.

Preglednica 11: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na kraj bivališča, Občina Loška dolina 2007

Oblika bivališča	Število anketiranih	Delež v %
Kmetija	22	44,0
Hiša z vrtom	28	56,0
Stanovanje v večstanovanjski hiši	0	0
Skupaj	50	100,0

Prav vsi anketiranci živijo v samostojnih hišah. Nekoliko večji je delež oseb (56%), ki živijo v hišah z vrtom kot tistih, ki živijo na kmetiji (44%).

Preglednica 12: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na število generacij, ki živijo skupaj, Občina Loška dolina 2007

Oblika bivališča	Število anketiranih	Delež v %
Ena generacija (sami)	8	16,0
Dve generaciji (+ otroci)	5	10,0
Dve generaciji (+ starši)	5	10,0
Tri generacije (+starši+otroci)	32	64,0
Skupaj	50	100,0

Z drugimi družinskimi člani živi skupaj 84 % anketiranih družinskih članov. Največ (64 %) med njimi jih živi z dvema generacijama družinskih članov, 16 % jih živi samih, 20 % pa še z eno generacijo družinskih članov.

Preglednica 13: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na vrsto gospodinjstva, Občina Loška dolina 2007

Vrsta gospodinjstva	Število anketiranih	Delež v %
Skupno	34	68,0
Samostojno	16	32,0

V skupnem gospodinjstvu živi 68 % anketiranih, ki si ga delijo z vsaj še z eno generacijo družinskih članov, 32 % anketiranih, predvsem mlajših, pa živi v samostojnem gospodinjstvu.

4.1.3 Mnenje starejših oseb o rabi socialne pomoči, obliki in ceni socialnih storitev

Večina anketiranih starostnikov priznava, da potrebuje pomoč v vsakdanjem življenju, sploh tisti, ki živijo sami in pa tisti, ki živijo v lastnem gospodinjstvu, vendar se mnenje anketiranih starostnikov o tem koliko ur pomoči in katero vrsto pomoči rabijo, precej razlikuje od mnenja njihovih družinskih članov. Anketirani, ki živijo v skupnem gospodinjstvu z drugimi družinskimi člani največkrat niti ne opazijo pomoči, saj se jim zdi samoumevno, da če oni ne zmorejo določenega dela, da ga opravijo ostali družinski člani. Največ anketiranih, bi kot obliko pomoči izbrala dovoz obrokov hrane, saj si jih večina želi imeti kosilo opoldne, kar pa zaradi delovnega urnika družinskih članov ni možno, in pa prevoz k zdravniku ali po opravkih, da ne bi bili odvisno od časa družinskih članov.

Preglednica 14: Razlogi, pomembni za vključevanje starostnikov v oblike socialne pomoči, Občina Loška dolina, 2007

Dejavnik	Nepomembno	Pomembno	Delež v %	Zelo pomembno	Delež v %
Cena storitev	0	4	8,0	46	92,0
Oddaljenost od kraja bivališča	0	17	34,0	33	66,0
Oblika storitev	0	7	14,0	43	86,0
Usposobljenost osebja	0	18	36,0	32	64,0
Delovni čas	0	22	44,0	28	56,0

Vsem anketiranim je cena storitev zelo pomembna. Sledi ji oblika storitev, ki se zdi zelo pomembna večini anketiranih, medtem ko so oddaljenost od kraja bivališča, usposobljenost osebja in pa delovni čas za polovico anketiranih zelo pomembni, za drugo polovico anketiranih pa pomembni.

Preglednica 15: Vrsta pomoči, ki jo v vsakdanjem življenju rabijo anketirani starostniki, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta pomoči	Število anketiranih	Delež v %
Pomoč pri nakupovanju	16	32,0
Pomoč pri osebnih opravkih	21	42,0
Prevoz	26	52,0
Pomoč pri kuhanju	12	24,0
Pomoč pri osebni higieni	3	6,0

Prav vsi anketirani rabijo vsaj eno vrsto pomoči. Največ med njimi jih rabi prevoz, sledijo pomoč pri osebnih opravkih, pomoč pri nakupovanju, pri kuhanju na zadnjem mestu je pomoč pri osebni higieni.

Preglednica 16: Tedenske ure pomoči, ki bi jih po lastnem mnenju potrebovali starostniki, Občina Loška dolina, 2007

Pomoč v št. ur/teden	Število anketiranih	Delež v %
Do 5 ur	33	66,0
Od 5 do 10 ur	9	18,0
Od 10 do 15 ur	3	6,0
Več kot 15 ur	0	0
Brez odgovora	5	10,0
Skupaj	50	100,0

Po mnenju anketirancev jih 66 % rabi do 5 ur pomoči na teden, 18 % anketirancev rabi od 5 do 10 ur pomoči na teden, 6 % pa rabi od 10 do 15 ur pomoči na teden.

Preglednica 17: Oblike socialnih storitev za katere bi se odločili anketirani starostniki, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta pomoči	Število anketiranih	Delež v %
Dovoz hrane	16	32,0
Pomoč na domu	23	46,0
Prevoz k zdravniku in po opravkih	37	74,0
Nekajurno varstvo izven doma	4	8,0
Celodnevno varstvo izven doma	3	6,0

Največ anketirancev bi se odločilo za možnost prevoza po različnih opravkih, približno polovica bi jih izbrala tudi pomoč na domu. Za dovoz hrane bi se jih odločilo 16, medtem ko bi se za dnevno varstvo odločilo 7 anketiranih.

V preglednici 18 so najnižji in najvišji zneski, ki bi jih bili pripravljene odšteti anketiranci za omenjene storitve, povprečni zneski pa so bližje najnižjemu znesku. Vsi anketiranci pričakujejo, da bi se v primeru za odločitev za več storitev za daljše časovno obdobje, cene temu primerno prilagodile, pričakujejo pa tudi pomoč občine. Večina anketiranih prejema pokojnine v višini nekaj čez 400 € in temu primerni so tudi zneski, ki bi jih bili pripravljene odšteti za posamezne storitve.

Preglednica 18: Najnižji in najvišji zneski, ki bi jih bili anketirani starostniki pripravljene odšteti za socialne storitve, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta storitve	Najnižji znesek, €	Najvišji znesek, €	Povprečni znesek, €
Dovoz hrane- kosilo	3	5	3,7
Dovoz hrane- kosilo in večerja	5	8	6,2
Pomoč na domu- 1ura/dan	3	5	3,9
Pomoč na domu- 2uri/dan	5	8	6,2
Prevoz k zdravniku-2 uri	7	10	8,4
Prevoz po opravkih- 2 uri	7	10	7,6
Varstvo izven doma- do 6ur in en obrok	10	15	12,5
Varstvo izven doma- do 8 ur in en obrok	10	15	13,3
Varstvo izven doma- do 8 ur in dva obroka	12	15	12,8
Varstvo izven doma- do 12 ur in 2 obroka	12	15	13,2
Varstvo izven doma- do 12 ur in 3 obroki	15	20	17,4

Preglednica 19: Vrsta izvajalca socialnih storitev, za katerega bi se odločili anketirani starostniki, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta izvajalca	Število anketiranih	Delež v %
Državna ustanova	2	4,0
Zasebna ustanova	2	4,0
Ni pomembna	46	92,0
Skupaj	50	100,0

Pri odločitvi za socialne storitve 92 % anketirancem ni pomembno, kakšna vrsta ustanove jih nudi, državna ali zasebna. Vsi pa priznavajo, da bi se rajši odločili za državno, čeprav menijo, da je v zasebnih ustanovah kvaliteta storitev boljša.

Preglednica 20: Dejavniki odločitve starostnikov za uporabo socialnih storitev, ki bi jih ponujala kmetija, po pomembnosti, Občina Loška dolina, 2007

Dejavnik	Nepomembno		Pomembno	
	število anketiranih	delež v % (vsi=100)	število anketiranih	delež v % (vsi=100)
Bližina kmetije	7	14,0	43	86,0
Poznavanje lastnikov kmetije	21	42,0	29	58,0
Urejenost kmetije	8	16,0	42	84,0
Kakovost storitve	0	0,0	50	100,0
Količina storitve	8	16,0	42	84,0
Čas nudenja storitve	0	0,0	50	100,0
Cena storitve	0	0,0	50	100,0
Dodatne aktivnosti	18	36,0	32	64,0

Najbolj pomembni razlogi, zaradi katerih bi se anketiranci odločili za uporabo socialnih storitev s strani kmetije, so bližina kmetije, kakovost uslug, čas nudenja uslug in pa njihova cena.

4.1.4 Mnenje družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb o rabi socialne pomoči, obliki in ceni socialnih storitev

Mnenje anketiranih družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb se precej razlikuje od mnenja starejših oseb, za katere skrbijo in sicer so družinski člani mnenja, da porabijo za pomoč starejši osebi precej več časa, kot ga po mnenju starejše osebe, za katero skrbijo. Prav tako so mnenja družinskih članov o vrsti pomoči, ki jo potrebujejo in za katero bi se odločili, razlikujejo od mnenja starejših oseb. Družinski člani so tudi pripravljeni plačati večji znesek za določene storitve, kot starejši ljudje.

Preglednica 21: Dejavniki, pomembni za družinske člane oziroma skrbnike pri vključevanju starostnikov v oblike socialne pomoči, Občina Loška dolina, 2007

Dejavnik	Nepomembno		Pomembno		Zelo pomembno	
	število anketiranih	število anketiranih	delež v % (vsi=100)	število anketiranih	delež v % (vsi=100)	
Cena storitev	0	0	0,0	50	100,0	
Oddaljenost od kraja bivališča	0	23	46,0	27	54,0	
Oblika storitev	0	9	18,0	41	82,0	
Usposobljenost osebja	0	7	14,0	43	86,0	
Delovni čas	0	12	24,0	38	76,0	

Vsem anketiranim je cena storitev zelo pomembna, sledita ji oblika storitev, usposobljenost osebja in pa delovni čas, ki se večini anketiranih zdijo zelo pomembni. Oddaljenost od kraja bivališča pa se skoraj polovici anketiranih ne zdi zelo pomemben razlog.

Preglednica 22: Vrsta pomoči, ki jo, po mnenju anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov, v vsakdanjem življenju rabijo starostniki, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta pomoči	Število anketiranih	Delež v % (Vsi=100)
Pomoč pri nakupovanju	42	84,0
Pomoč pri osebnih opravkih	38	76,0
Prevoz	45	90,0
Pomoč pri kuhanju	17	34,0
Pomoč pri osebni higieni	8	16,0

Prav vsi anketirani nudijo starejšim osebam, za katere skrbijo, vsaj eno vrsto pomoči, največkrat je to pomoč pri osebnih opravkih in pa prevoz.

Preglednica 23: Tedenske ure pomoči, ki jih po mnenju anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov, potrebujejo starostniki, Občina Loška dolina, 2007

Pomoč v št. ur/teden	Število anketiranih	Delež v % (Vsi=100)
Do 5 ur	8	16,0
Od 5 do 10 ur	22	44,0
Od 10 do 15 ur	11	22,0
Več kot 15 ur	9	18,0

Največ anketiranih, in sicer 44 % nudi ostarelim po svojem mnenju od 5 do 10 ur pomoči na teden, 22 % anketiranih pa nudi pomoč celo več kot 10 ur na teden. Mnenja starejših ljudi in njihovih družinskih članov se precej razlikujejo. Vendar se družinskim članom zdi,

da starejši ljudje določene pomoči niti ne opazijo, ker se jim zdi samoumevno, da jim družinski člani pomagajo.

Največ anketiranih bi se odločilo za možnost prevoza po različnih opravkih in k zdravniku, sledi dovoz hrane, več kot polovica pa bi se jih odločila tudi za varstvo izven doma, saj so zaradi oddaljenosti službe cel dan zdoma, za opravke starejših družinskih članov, pa si morajo vzeti celo prost dan v službi, hrano pa jih tako ali tako večina pripravi vnaprej.

Preglednica 24: Oblike socialnih storitev za starostnike, za katere bi se odločili anketirani družinski člani oziroma skrbniki, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta pomoči	Število anketiranih	Delež v %
Dovoz hrane	38	76,0
Pomoč na domu	17	34,0
Prevoz k zdravniku in po opravkih	39	38,0
Nekajurno varstvo izven doma	18	36,0
Celodnevno varstvo izven doma	13	26,0

Preglednica 25: Najnižji in najvišji zneski plačila, ki bi jih bili anketirani družinski člani oziroma skrbniki pripravljene odšteti za socialne storitve za starostnike, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta storitve	Najnižji znesek, €	Najvišji znesek, €	Povprečni znesek, €
Dovoz hrane- kosilo	4	6	4,8
Dovoz hrane- kosilo in večerja	6	8	6,4
Pomoč na domu- 1ura/dan	3	5	4,2
Pomoč na domu- 2uri/dan	5	8	6,3
Prevoz k zdravniku-2 uri	6	10	7,7
Prevoz po opravkih- 2 uri	6	10	6,9
Varstvo izven doma- do 6 ur in en obrok	12	15	13,2
Varstvo izven doma- do 8 ur in en obrok	12	17	14,8
Varstvo izven doma- do 8 ur in dva obroka	15	18	16,4
Varstvo izven doma- do 12 ur in 2 obroka	15	18	16,6
Varstvo izven doma- do 12 ur in 3 obroki	17	20	18,2

V preglednici so najnižji in najvišji zneski, ki bi jih bili pripravljene odšteti anketirani za omenjene storitve, povprečni zneski pa so bližje najnižjemu znesku. Seveda anketiranci pričakujejo tudi znižanje zneskov pri dolgotrajnejšem najemu storitev, upajo pa tudi na pomoč občine. Glede na različno kupno moč anketiranih družinskih članov, zaposlenih v občini Loška dolina in pa v drugih mestih, se tudi višina zneskov, ki bi jih bili pripravljene odšteti za določene storitve razlikuje, saj so zaposleni v mestih pripravljene plačati od 15-30 % večji znesek od zaposlenih v občini Loška dolina.

Preglednica 26: Vrsta izvajalca socialnih storitev za starostnike, za katerega bi se odločili anketirani družinski člani oziroma skrbniki, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta izvajalca	Število anketiranih	Delež v %
Državna ustanova	5	10,0
Zasebna ustanova	4	8,0
Ni pomembna	41	82,0
Skupaj	50	100,0

Večini anketiranih družinskih članom oziroma skrbnikom ni pomembno, ali bi socialne storitve za starostnika izvajala državna ali zasebna ustanova. Večina jih je tudi mnenja, da

je pri odločitvi za storitve kakovost le teh najpomembnejša. Po njihovem mnenju nudijo zasebne ustanove bolj kakovostne storitve.

Najbolj pomembni razlogi, zaradi katerih bi se anketiranci odločili za uporabo socialnih storitev s strani kmetije, so kakovost uslug, čas nudenja uslug in njihova cena.

Preglednica 27: Dejavniki odločitve družinskih članov oziroma starostnikov za uporabo socialnih storitev za starostnike, ki bi jih ponujala kmetija, po pomembnosti, Občina Loška dolina, 2007

Dejavnik	Nepomembno		Pomembno	
	število anketiranih	delež v % (vsi=100)	število anketiranih	delež v % (vsi=100)
Bližina kmetije	9	18,0	41	82,0
Poznavanje lastnikov kmetije	22	44,0	28	56,0
Urejenost kmetije	11	22,0	39	78,0
Kakovost storitve	0	0,0	50	100,0
Količina storitve	11	22,0	39	78,0
Čas nudenja storitve	0	0,0	50	100,0
Cena storitve	0	0,0	50	100,0
Dodatne aktivnosti	18	36,0	32	64,0

4.1.5 Mnenje starostnikov o socialni storitvi dnevne oskrbe na kmetiji

Skoraj polovica anketiranih se ne bi odločila za dnevno oskrbo, ne glede na različne storitve, ki bi se jih lahko posluževali v dnevni oskrbi. Vzrok te odločitve je tudi skupno gospodinjstvo, ki si ga delijo z drugimi družinski člani in ne vidijo potrebe po dnevnem varstvu, saj so mnenja, da morajo mlajši družinski člani poskrbeti za njih.

Preglednica 28: Anketirani starostniki glede na interes za dnevno oskrbo na kmetiji, Občina Loška dolina, 2007

	Število anketiranih	Delež v %
Dnevna oskrba jih zanima	15	30,0
Dnevna oskrba jih ne zanima	14	28,0
Se še niso odločili	10	20,0
Brez odgovora	11	22,0
Skupaj	50	100,0

Izmed vseh anketiranih jih 30 % zanima dnevna oskrba na kmetiji, 20 % anketirancev še ni odločenih, 28 % anketirancev pa ta oblika socialne pomoči ne zanima. Med anketiranimi starejšimi ljudmi, ki jih oskrba ne zanima, prav vsi živijo skupaj z vsaj še eno generacijo družinskih članov in se jim zdi samoumevno, da oni skrbijo za njih.

Preglednica 29: Anketirani starostniki po pomenu dodatnih storitev - aktivnosti pri odločitvi za dnevno varstvo na kmetiji po mnenju starejših oseb, Občina Loška dolina, 2007

	Število anketiranih	Delež v %
Druge storitve-aktivnosti bi vplivale na odločitev	23	46,0
Druge storitve-aktivnosti ne bi vplivale na odločitev	14	28,0
Neodločen	2	4,0
Brez odgovora	11	22,0
Skupaj	50	100,0

Dodatne storitve - aktivnosti, ki bi jih v dnevnem varstvu nudila kmetija, bi vplivale na odločitev za dnevno varstvo na kmetiji pri 46 % anketiranih, pri 28 % anketiranih pa take storitve ne bi imele vpliva na njihovo odločitev za dnevno varstvo na kmetiji.

Največ anketiranih bi zanimala predavanja in izleti, približno polovica, pa bi jih bila pripravljena sodelovati pri izdelavi domačih prehrabnih izdelkov in pri skrbi za živali, predvsem hišnih.

Preglednica 30: Anketirani starostniki po dodatnih storitvah –aktivnostih, ki bi jih želeli na kmetiji, ki bi jim nudila dnevno oskrbo, Občina Loška dolina, 2007

Dodatne storitve - aktivnosti	Število anketiranih	Delež v % (Vsi=100)
Izdelava rokodelskih izdelkov	12	24,0
Igranje družabnih iger	14	28,0
Učenje ročnih spretnosti	21	42,0
Izleti	35	70,0
Druženje z živalmi oz, skrb za njih	22	44,0
Priprava domačih prehrabnih izdelkov	26	52,0
Predavanja	33	66,0

Preglednica 31: Vrsta oskrbe, ki bi poleg redne dnevne oskrbe zanimala anketirane starostnike, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta oskrbe	Število anketiranih	Delež v %
Oskrba med vikendom	4	8,0
Večdnevna oskrba s prenočevanjem	6	12,0
Oskrba z vključenim prevozom	27	54,0
Ne rabijo oskrbe	7	14,0
Brez odgovora	6	12,0
Skupaj	50	100,0

Za oskrbo, kjer bi bil vključen prevoz bi se odločilo 54 % anketiranih, 12 % anketiranih pa bi potrebovalo tudi večdnevno oskrbo z možnostjo prenočevanja, medtem ko bi se za oskrbo med vikendom odločilo le 8 % anketirancev.

4.1.6 Mnenje družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb o socialni storitvi dnevne oskrbe na kmetiji

Mnenje družinskih članov se precej razlikuje od mnenja starostnikov, saj bi se jih za dnevno oskrbo odločila več kot polovica, veliko pa bi se jih občasno odločilo tudi za večdnevno oskrbo ali oskrbo med vikendom. Priznavajo, da se starejši družinski člani najverjetneje ne bi strinjali z njihovimi odločitvami, saj so starejši družinski člani mnenja, da morajo mlajši družinski člani poskrbeti za njih. Vendar jim služba izven domačega kraja jemlje preveč časa, da bi lahko primerno skrbeli za starejše družinske člane, poleg tega pa morajo skrbeti še za otroke.

Preglednica 32: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na interes za dnevno oskrbo na kmetiji za starostnika, za katerega skrbijo, Občina Loška dolina, 2007

	Število anketiranih	Delež v %
Dnevna oskrba jih zanima	38	76,0
Dnevna oskrba jih ne zanima	9	18,0
Se še niso odločili	3	6,0
Skupaj	50	100,0

Možnost dnevne oskrbe zanima 76 % anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov, 18 % je takih, ki jih dnevna oskrba ne zanima, 6 % anketiranih pa se še ni odločilo.

Dodatne storitve - aktivnosti, ki bi jih v dnevnem varstvu nudila kmetija, bi vplivale na odločitev za dnevno varstvo na kmetiji pri 72 % anketiranih, pri 6 % anketiranih pa bi le-te ne imele vpliva na njihovo odločitev za dnevno varstvo na kmetiji oziroma se še niso odločili.

Preglednica 33: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki glede na vpliv dodatnih storitev - aktivnosti na odločitev za dnevno varstvo starostnika na kmetiji, Občina Loška dolina, 2007

	Število anketiranih	Delež v %
Dodatne storitve - aktivnosti bi vplivale na odločitev	36	72,0
Dodatne storitve - aktivnosti ne bi vplivale na odločitev	3	6,0
Se še niso odločili	4	8,0
Brez odgovora	7	14,0
Skupaj	50	100,0

Preglednica 34: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki po dodatnih storitvah – aktivnosti v okviru dnevnega varstva na kmetiji, ki bi zanimale starostnike, Občina Loška dolina, 2007

Dodatne storitve - aktivnosti	Število anketiranih	Delež v % (Vsi=100)
Izdelava rokodelskih izdelkov	14	28,0
Igranje družabnih iger	23	46,0
Učenje ročnih spretnosti	18	36,0
Izleti	37	74,0
Druženje z živalmi oz. skrb za njih	15	30,0
Priprava domačih prehrabnih izdelkov	27	54,0
Predavanja	32	64,0

Po mnenju anketiranih bi največ starostnikov zanimala predavanja in izleti, pa tudi družabne igre in priprava domačih prehrabnih izdelkov.

Preglednica 35: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki po vrstah oskrbe, ki bi jih poleg redne dnevne oskrbe želeli za starostnike na kmetiji, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta oskrbe	Število anketiranih	Delež v %
Oskrba med vikendom	4	8,0
Večdnevna oskrba s prenočevanjem	5	10,0
Oskrba z vključenim prevozom	27	54,0
Ne rabijo oskrbe	7	14,0
Brez odgovora	7	14,0
Skupaj	50	100,0

Oskrba z vključenim prevozom bi zanimala 54 % anketiranih, 10 % anketiranih bi se odločilo za večdnevno oskrbo s prenočevanjem, 8 % pa za oskrbo med vikendom. Tudi izmed 54 % anketiranih, ki jih zanima oskrba s prevozom, bi se jih med dopustom veliko odločilo za večdnevno oskrbo s prenočevanjem. 14 % anketiranih pa tovrstnih storitev ne potrebuje.

4.1.7 Mnenje starostnikov o možnosti vključitve v socialne storitve, nudene s strani kmetije

Po mnenju večine anketiranih starostnikov (76 %) lahko kmetija nudi enako kakovostne socialne storitve, kot državne ustanove. Le 14 % jih meni, da kmetija ne more nuditi enako kakovostnih storitev kot državna ustanova. 5 (19 %) anketiranih starostnikov pa na to vprašanje ni odgovorilo.

Skoraj dve tretjini starostnikov bi si želelo prevozov (k zdravniku, po opravkih). Skoraj polovica bi si želela pomoči na domu, tretjina pa dovoz hrane na dom.

Preglednica 36: Anketirani starostniki po storitvah, ki bi jih zanje opravljale kmetije, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta storitev	Število anketiranih	Delež v % (Vsi=100)
Dovoz hrane	16	32,0
Pomoč na domu	23	46,0
Prevoz k zdravniku in po opravkih	37	74,0
Nekajurno varstvo izven doma	4	8,0
Celodnevno varstvo izven doma	3	6,0

Spol osebe, ki nudi storitve na kmetiji, se 43 (86 %) anketiranim starostnikom ne zdi pomemben. 7 (14 %) anketiranih starostnikov pa na to vprašanje ni odgovorilo.

4.1.8 Mnenje družinskih članov oz. skrbnikov starejših oseb o možnosti vključitve starejših oseb v socialne storitve, nudene s strani kmetije

Da lahko kmetija nudi enako kakovostne storitve kot državna ustanova je mnenja nekaj več anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov kot pa anketiranih starostnikov. Med prvimi jih je takega mnenja 96 % anketiranih, med drugimi pa 76 %. Le 2 anketirana družinska člana oziroma skrbnika se glede tega nista opredelila.

Preglednica 37: Anketirani družinski člani oziroma skrbniki po storitvah, ki bi jih za starostnike opravljale kmetije, Občina Loška dolina, 2007

Vrsta storitev	Število anketiranih	Delež v % (Vsi=100)
Dovoz hrane	38	76,0
Pomoč na domu	17	34,0
Prevoz k zdravniku in po opravkih	39	78,0
Nekajurno varstvo izven doma	18	36,0
Celodnevno varstvo izven doma	13	26,0

Največ anketiranih družinskih članov oziroma skrbnikov bi se odločilo za storitve prevoza in dovoza hrane, več kot polovica bi se jih odločila tudi za dnevno varstvo.

Podobno kot anketiranim starostnikom, tudi njihovim družinskim članov oziroma skrbnikom spol osebe, ki naj bi skrbel za njihovega starostnika, ni pomemben. Tako je izjavilo kar 96 % anketiranih.

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

V krajih z omejenimi možnostmi kmetijske pridelave dohodek iz kmetijstva ne omogoča preživetja izključno s kmetijstvom, zato si veliko članov kmetij poišče dohodek izven kmetijstva. Kmetijstvo pa postaja vse bolj le sredstvo za zadovoljevanje osnovnih potreb ali kot dodaten vir zaslužka. Sedanje razmere v kmetijstvu probleme kmetij le še zaostrejejo, zato je za obstanek kmetij potrebno iskati rešitve v novih dopolnilnih dejavnostih, ki omogočajo izkoriščanje še drugih potencialov kmetije.

Na podeželju, predvsem tistem manj razvitem in oddaljenem od mestnih središč, obstaja tudi problem staranja prebivalstva in odseljevanje mladih v mesta, posledica tega pa je vse več starega prebivalstva, tudi takega, ki rabi pomoč in oskrbo. Ena od možnosti, ki poleg tega, da izrablja dane naravne možnosti za kmetijsko pridelavo, hkrati pa nudi tudi dodaten zaslužek kmetiji, je dopolnilna dejavnost socialnih storitev skrbi za starejše ljudi.

Na področju socialnih storitev na kmetiji je bilo že kar nekaj raziskav, vendar jih je bila večina usmerjena na področje vključevanja oseb z motnjo v duševnem razvoju v delo na kmetiji, kar poteka že tudi v praksi. Področje socialnih storitev skrbi za starejše ljudi pa je še zelo malo raziskano, predvsem pa ni zanimanja za ukvarjanje s to vrsto dejavnosti s strani kmetov, zaradi velikih zakonodajnih zahtev oziroma ovir in velikih začetnih investicij v infrastrukturo in kadre.

Občina Loška dolina spada po naravnih značilnostih med tipična kraška polja, vendar je zaradi svoje lege, zlasti v jesenskem in spomladanskem času, precej poplavljen, kar omejuje možnosti kmetijske pridelave in s tem preživetja izključno s kmetijstvom. Po drugi strani pa zaradi svoje lege in s tem gospodarske omejenosti ne nudi zaposlitve vsem tamkajšnjim prebivalcem, ki so se zaradi preživetja prisiljeni voziti na delo v oddaljene kraje ali pa se tam celo naseliti, posledica česar je, da ostaja v dolini veliko starejšega prebivalstva, ki rabi vsakodnevno pomoč in oskrbo.

Z raziskavo, ki smo jo opravili med tamkajšnjimi prebivalci, zajeli smo različno populacijo 50 starostnikov in enako število njihovih družinskih članov, smo želeli dobiti informacije, kakšna je pripravljenost starostnikov in pa njihovih družinskih članov, da bi se vključili v socialne storitve, ki bi jih nudila kmetija, in kateri so glavni dejavniki, ki bi vplivali na odločitev, da bi postali odjemalci socialnih storitev kmetije.

Starostnikom smo morali razložiti, da je anketa anonimna in da so njihovi odgovori namenjeni le pripravi diplomske naloge, saj so bili prepričani, da jih bodo njihovi odgovori zavezovali pri morebitni vključitvi v sistem socialnih storitev.

Večina anketiranih bi se bila pripravljena vključiti v sistem socialne pomoči s strani kmetije, še posebej družinski člani so menja, da bi bila taka oblika socialne pomoči več kot dobrodošla, njim pa bi olajšala vsakodnevno življenje. Ker se več kot polovica anketiranih družinskih članov vozi v službo v oddaljene kraje in so zdoma večji del dneva, jih zanima tudi dnevna oskrba starejših ljudi, saj bi si tako lažje organizirali svoje življenje.

Družinski člani starostnikov so za določene socialne storitve pripravljani plačati več denarja kot starostniki, vsem pa so najpomembnejši razlogi za odločitev za vključitev v sistem socialnih storitev cena storitve, usposobljenost osebja in kakovost storitev ter delovni čas.

V skladu z rezultati ankete se je v sistem socialnih storitev pripravljena vključiti večina anketiranih starostnikov. Predvsem jih zanima možnost dovoza hrane in pa prevoza k zdravniku in po opravkih, medtem ko se večina ne bi odločila za dnevno oskrbo. Vzrok za majhno zanimanje za dnevno oskrbo je tudi mišljenje starejše populacije, da so mlajši dolžni poskrbeti za njih in pa dejstvo, da živijo v skupnem gospodinjstvu z drugimi družinskimi člani, ki opravljajo določeno delo namesto njih in niti ne opazijo potrebe po dodatni pomoči.

Družinski člani starostnikov pa bi se v veliki meri odločili za dnevno oskrbo, veliko pa bi jih izrabilo tudi možnost večdnevne oskrbe s prenočevanjem, predvsem v času dopusta. Na interes večine anketiranih družinskih članov za dnevno oskrbo vpliva tudi dejstvo, da so zaradi službe v oddaljenem kraju odsotni od doma večji del dneva in so primorani tudi obroke hrane za starejše družinske člane, ki ostajajo doma, pripravljati že en dan prej. Veliko družin ima še šolo obvezne otroke, za katere skrb zahteva veliko časa in bi z dnevno oskrbo starejših družinskih članov s strani kmetije pridobili nekaj časa.

Večina anketiranih priznava, da jih spol osebe, ki bi nudila socialne storitve ne zanima, a vendarle se jim zdi, da bi ženske boljše opravljale to delo. Anketiranci, ki bi se vključili v dnevno varstvo, poleg osnovnih socialnih storitev pričakujejo tudi dodatne aktivnosti, ki bi jih kratkočasile, hkrati pa jih kaj novega naučile. Prav tako pa bi jih zanimale tudi zdravstvene storitve, kot je obisk zdravnika ali kakega drugega zdravstvenega delavca.

Če bi v času anketiranja kmetija s socialnimi storitvami že obstajala, bi se bila večina anketirancev pripravljena vključiti v sistem njenih storitev, na začetku predvsem v storitev dovoza obrokov hrane in prevoza, kasneje pa tudi v storitve dnevne oskrbe.

5.2 SKLEP

Priložnosti za razvoj v občini Loška dolina je veliko, predvsem na področju turizma in socialnih storitev regija ne izrablja vseh svojih potencialov. Stanje v Loški dolini pa je na tem področju še posebej zaskrbljujoče. Lokalna skupnost, podjetniki in celotna industrija se ne zavedajo naravnih danosti in potreb kraja. Poleg gradu Snežnik, v kraju ni izoblikovanih turističnih storitev, niti socialnih storitev in ponudbe, ki bi gosta zadržala v teh krajih dva ali več dni. Zaradi stabilnega poslovanja Kovinoplastike Lož, ki že vrsto let odlično posluje in omogoča lokalnemu prebivalstvu dohodek in socialno varnost, je zainteresiranost prebivalstva in politike za razvoj turizma in socialnih ter drugih storitev, ki bi omogočale razvitost občine, majhno.

Možnosti za razvoj socialnih storitev kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji v občini Loška dolina so, saj je dejavnost socialnih storitev v občini slabo razvita, vendar gre za povsem novo dejavnost, ki je ljudje še ne poznajo, zato bi bilo zelo pomembno seznanjanje ljudi z

možnostjo uporabe storitev, hkrati pa bi se bilo smotrno povezati z državnimi ustanovami, ki nudijo socialne storitve in izvajajo oz. nadzorujejo zahteve zakonodaje.

Da bi bil razvoj dopolnilne dejavnosti socialnih storitev na kmetiji hitrejši in lažji, bi bilo potrebno spremeniti oz. prilagoditi tudi zakonodajo na področju kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti ter tudi na področju socialnih storitev, ki s svojimi zahtevami marsikoga že na začetku odvrne od ukvarjanja s to dejavnostjo.

Ker je interes ljudi za vključitev v socialne storitve na kmetiji v občini Loška dolina velik, bi ena sama kmetija težko zadovoljevala povpraševanje po vseh storitvah, zato bi bila ena od možnosti tudi združitev kmetij v skupno celoto, kar bi jim omogočalo tudi lažje nastopanje na trgu, hkrati pa bi lahko izrabljale različne potencialne. Ker so nosilci kmetij v občini Loška dolina neprimerno izobraženi glede na zahteve zakonodaje, bi morali zaposliti primerno izobražene ljudi, ki v občini so, vendar se zaradi pomanjkanja delovnih mest na področju socialne vozijo v službo v oddaljene kraje, za začetek pa bi lahko delovno pomoč poiskali tudi v okviru javnih del, ki jih sofinancira občina.

Ukvarjanje s socialnimi storitvami skrbi za starostnike na kmetiji, zahteva izpolnjevanje določenih zakonodajnih zahtev in standardov, kar terja določene investicije na kmetiji, zato bi bilo na začetku smotrno nuditi le storitve, po katerih je največje povpraševanje, to so dovoz hrane, kar pomeni, da bi se morala kmetija za optimalno izrabo možnosti usmeriti v pridelavo živalske in rastlinske hrane, in pa storitve prevoza, ki hkrati ne zahtevajo zelo velikih investicij na sami kmetiji in za katere je lažje izpolniti zakonodajne zahteve.

Ena od možnosti za začetno financiranje socialnih storitev na kmetiji je preko proračuna občine, ki vsako leto namenja določen znesek sredstev za financiranje družbeno koristnih dejavnosti, druga možnost pa je sodelovanje na razpisu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za pridobitev nepovratnih sredstev za diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti.

Ker je na območju celotne Slovenije premalo ustanov, ki se ukvarjajo s socialnimi storitvami, da bi zaradi staranja prebivalstva pokrile naraščajoče potrebe po socialnih storitvah, se bodo ponudniki socialnih storitev vse bolj pojavljali tudi na podeželju in sicer v obliki socialnih storitev na kmetijah, kjer se bo najverjetneje sčasoma razvil celo socialni turizem, ki bo omogočal starostnikom primerno preživljanje prostega časa in kakovostnega življenja, njihovim družinskim članom pa bo omogočal več prostega časa, ki jim ga zaradi vse daljšega delovnega urnika vse bolj primanjkuje.

Ugotavljamo, da bi bila usmeritev kmetije v dopolnilno dejavnost socialnih storitev za starostnike smotrna, saj bi lahko kasneje ponudbo, kljub morebitnemu pomanjkanju povpraševanja lokalnih prebivalcev po socialnih storitvah, razširili na širše območje, možna pa je tudi preusmeritev v turizem, kar omogoča lega Loške doline, zaradi bližine raznih kulturnih, geografskih in naravnih znamenitosti in ker turistična ponudba v občini ni razvita obstaja morebitna tržna niša tudi to področje.

6 POVZETEK

Spremembe kmetijskega trga silijo kmetije, da izkoriščajo vse danosti kmetije in poleg kmetijskih razvijajo še druge storitve, ki izkoriščajo še dodatne potenciale kmetije in tako nudijo dodaten zaslužek. Storitve, ki se vse bolj razvijajo kot odgovor na spremembe na trgu in postajajo nov vir dohodka mnogim kmetijam, so dopolnilne dejavnosti. Ena novih oblik dopolnilne dejavnosti na kmetiji, ki se vse bolj razvijajo, so tudi socialne storitve, ki so namenjene skrbi za starostnike, ljudi s posebnimi potrebami, njihovi rehabilitaciji in vključevanju v družbo, kakor tudi omogočanju kakovostnega življenja teh ljudi.

Socialne storitve skrbi za starostnike so ena izmed novih oblik dopolnilne dejavnosti na kmetiji in na tem področju še ni bilo narejenih veliko raziskav, saj se zaradi toge zakonodaje in nepoznavanja možnosti, kmetje za to vrsto dopolnilnih dejavnosti do zdaj še niso odločali.

Z diplomsko nalogo smo hoteli ugotoviti, kakšna je možnost za vpeljavo dopolnilne dejavnosti skrbi za starostnike na kmetiji v občini Loška dolina. Zanimalo nas je, katere so tiste storitve, za katere bi se ljudje največkrat odločili in kateri so pglavlni razlogi za njihovo odločitev za socialne storitve s strani kmetije. V anketo smo vključili 50 starostnikov in njihovih družinskih članov iz različnih vasi v občini Loška dolina, zanimalo pa nas je predvsem njihova pripravljenost za vključitev v socialne storitve s strani kmetije in katere so tiste storitve, po katerih bi bilo največje povpraševanje.

Rezultate, ki smo jih zbrali z metodo anketiranja, smo obdelali z metodo opisne statistike in jih uredili v preglednice. Na podlagi dobljenih rezultatov ugotavljamo, da bi se bila večina anketiranih oseb pripravljena vključiti v sistem socialnih storitev s strani kmetije, vendar bi na začetku izbrali le posamezne storitve, dovoz hrane in pa storitve prevoza. Veliko zanimanje so pokazali anketiranci tudi za dnevno oskrbo starejših ljudi, vendar je tudi z vidika kmetije to storitev, ki rabi večjo investicijo in prilagajanje zakonodajnim zahtevam, zato je najbolj smotrno na začetku nuditi le posamezne storitve in le tem prilagoditi proizvodno usmerjenost kmetije. Za začetne investicije bi bilo možno pridobiti sredstva iz proračuna občine, ki so namenjena za financiranje družbeno koristnih dejavnosti in pa iz razpisa Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti, delovno pomoč pa bi lahko poiskali v obliki javnih del, ki jih sofinancira občina, izkoristili pa bi lahko tudi kadrovske potenciale domačega prebivalstva, ki se zaradi pomanjkanja tovrstnih delovnih mest, vozi v službo v oddaljene kraje.

Večina anketiranih priznava, da ne pozna te možnosti dopolnilne dejavnosti na kmetiji, vzrok temu je tudi nezanimanje kmetov za to vrsto dejavnosti zaradi različnih omejitev, predvsem pa tudi država ne nudi nobenih spodbud za ukvarjanje s to dejavnostjo, saj je bila do nedavnega ta dejavnost vezana predvsem na državne ustanove.

7 VIRI

- Deželan Murgelj M. 2007. Socialna varnost po upokojitvi – upokojenici na podeželju. Diplomsko delo. Ivančna Gorica, Fakulteta za socialno delo: 76 str.
- Jurič T. 2004. Model socialnih storitev kot dopolnilna dejavnost na kmetiji »Kepec«. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo: 58 str.
- Loška-dolina.NET. 2007.
<http://www.loska-dolina.net> (23.11.2007)
- Lukan A. 2007. Mnenja kmetov o socialnih storitvah kot dopolnilni dejavnosti na območju občine Idrija. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo: 35 str.
- Občina Loška dolina. 2007.
<http://www.loskadolina.si> (23.11.2007)
- Orešnik T. 2002. Ocena možnosti za razvoj ponudbe socialnih storitev na koroških kmetijah. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo: 47 str.
- Peroša K. 2008. Potrebe starih ljudi na podeželju v Slovenski Istri. Diplomsko delo. Koper, Fakulteta za socialno delo: 65 str.
- Podjavoršek M. 2000. Skrb za stare ljudi kot dopolnilna dejavnost na kmetiji. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo: 62 str.
- Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj. 2002.
<http://www.stat.si/popis2002/si/default.htm> (23.11.2007)
- Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev. Ur. l. RS št. 52/95
- Pravilnik o sanitarno-zdravstvenih pogojih za predelavo živil rastlinskega izvora kot dopolnilna dejavnost na kmetiji. Ur. l. RS št. 93/01
- Pravilnik o pogojih za proizvodnjo in predelavo živil živalskega izvora na kmetiji za neposredno prodajo končnemu potrošniku. Ur. l. RS št. 117/04
- Pravilnik o vsebini vloge za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ur. l. RS št. 83/05
- Pravilnik o registraciji dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ur. l. RS št. 79/05
- Pravilnik o usposobljenosti za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Ur. l. RS št. 105/06

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/saSSo/PRP_2007-2013/PRP30maj/prp3105/PRP19jun07/PRP16jul07/PRP25jul07/1PROGRAM_RAZVOJA_PODE.pdf (6.5.2008)

Skupnost CSD (Centrov za socialno delo). 2007.

http://www.gov.si/csd/katalog_i.htm (10.12.2007)

Strategija varstva starejših do leta 2010. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/strategija_varstva_starejsih_splet_041006.pdf (6.5.2008)

Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Ur. l. RS št. 61/05

Vadnal K. 2003. Konceptualizacija sistema socialnih storitev za osebe s posebnimi potrebami kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Zbornik Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Kmetijstvo, 81,2: 205-220

Vadnal K. 2005. Preiskovalna raziskava pripravljenosti kmetov za izvajanje socialnih storitev kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Acta agriculturae Slovenica, 85,2: 239-251

Vadnal K. 2007. Model participativnega odločanja na primeru razvoja zelenih programov socialnega varstva. 4. konferenca Društva agrarnih ekonomistov Slovenije (DAES) :»Slovensko kmetijstvo in podeželje v Evropi, ki se širi in spreminja«. <http://www.daes.si/Konf07/Vadnal%20DAES.pdf> (11.4.2008)

Vadnal K., Košmelj K. 2005. Potential users for social services for mentally disabled as supplementary on farm activity. V: Farming for health : Conference 16-19 March 2005, Wageningen, The Netherlands. Wageningen: Frontis - Wageningen International Nucleus for Strategic Expertise: 57-72

Zakon o kmetijstvu. Ur. l. RS št. 51/06

Zakon o socialnem varstvu. Ur. l. RS št. 3/07

ZAHVALA

Mentorici, prof. Katji VADNAL, sem hvaležna za usmerjanje in nasvete pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki so mi v času raziskovalnega dela stali ob strani in so bili kakorkoli soudeleženi pri mojem delu.

Posebno zahvalo pa namenjam svojim staršem in možu, ki so me ves čas študija po svojih najboljših močeh spodbujali, mi vlivali pogum, predvsem pa ker so trdno verjeli vame.

PRILOGA A

VPRAŠALNIK ZA STAROSTNIKE

MOŽNOST UVAJANJA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI SOCIALNIH STORITEV SKRBI ZA STAROSTNIKE NA KMETIJI V OBČINI LOŠKA DOLINA

Spoštovani!

V zadnjem času je vse več posvetov na temo uvajanja različnih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in ene izmed teh dejavnosti so tudi socialne storitve.

Kot vemo, vse več starejših ljudi potrebuje različne vrste oskrbe, ki jih zaenkrat večinoma nudijo le državne institucije, ampak, ker je vse več starejšega prebivalstva, je pomoči s strani države premalo. Za institucionalno oskrbo, so čakalne dobe dolge več let, za oskrbo na domu, pa je premalo kadra.

V tej anketi sem se odločila raziskati, ali obstaja možnost, da se na kmetijo uvede dopolnilna dejavnost nudenja socialne pomoči starejšim osebam, kar pomeni ali je dovolj povpraševanja po storitvah socialne pomoči, da bi prinašale kmetiji poleg rednih dejavnosti zaslužek, da bi bilo ukvarjanje s temi storitvami ekonomsko upravičeno. Vprašalnik je namenjen starejšim ljudem, ki rabijo ali bodo v prihodnosti rabili socialne storitve.

Anketa je anonimna, vsi podatki iz ankete pa bodo uporabljeni zgolj za moje diplomsko delo.

Na vprašalniku obkrožite ustrezno številko odgovora ali vpišite vaše mnenje.

Skrb za starejše ljudi kot dopolnilna dejavnost na kmetiji pri nas še ni zaživela. Zakaj mislite da je tako? (možnih več odgovorov)

- 1) Kmetje te možnosti ne poznajo
- 2) Pomanjkljiva zakonska ureditev
- 3) Potrebno je preveč dodatnih znanj
- 4) Prevelika odgovornost
- 5) Ni povpraševanja po tem
- 6) Drugo: _____

Kje živite?

- 1) Na kmetiji
- 2) V hiši z vrtom
- 3) V več stanovanjski hiši

Kakšna je vaša dokončana izobrazba?

- 1) Osnovnošolska
- 2) Srednješolska
- 3) Fakultetna ali več

Vaša starost: _____

Vaš spol   M   Ž

Koliko generacij vas živi skupaj?

- 1) Ena generacija (sami)
- 2) Dve generaciji (vi + vaši otroci)
- 3) Dve generaciji (vi + vaši vnuki)
- 4) Tri generacije (vi + vaši otroci + vaši vnuki)
- 5) Drugo: _____

Kako imate urejeno gospodinjstvo

- 1) Vsak zase
- 2) Skupno

Kako pomembni so po vašem mnenju pri vključevanju starejših ljudi v oblike socialne pomoči, naslednji razlogi

	NEPOMEMBNO	POMEMBNO	ZELO POMEMBNO
1. cena storitev			
2. oddaljenost od kraja bivališča			
3. oblika storitev			
4. usposobljenost osebja			
5. delovni čas			
6. drugo			

Ali bi vi potrebovali socialno oskrbo?

- 1) Da
- 2) Ne

Kakšno vrsto pomoči bi potrebovali?(možnih več odgovorov)

- 1) Pomoč pri nakupovanju
- 2) Pomoč pri osebnih opravkih
- 3) Prevoz
- 4) Pomoč pri kuhanju
- 5) Pomoč pri osebni higieni

Skrbite zase sami ali rabite pomoč?

- 1) Sam-a skrbim zase
- 2) Rabim pomoč

Kakšno vrsto pomoči rabite?(možnih več odgovorov)

- 1) Pomoč pri nakupovanju
- 2) Pomoč pri osebnih opravkih
- 3) Prevoz
- 4) Pomoč pri kuhanju
- 5) Pomoč pri osebni higieni

Koliko ur na teden rabite pomoč?

- 1) Do 5 ur
- 2) Od 5 do 10 ur
- 3) Od 10 do 15 ur
- 4) Več kot 15 ur

Bi se, če bi obstajala možnost odločili za pomoč s strani usposobljene institucije?

- 1) Da
- 2) Ne

Na podlagi česa bi se odločili za pomoč s strani institucije?(možnih več odgovorov)

- 1) Na podlagi cene
- 2) Na podlagi nujenih uslug
- 3) Na podlagi delovnega časa
- 4) Na podlagi priporočil

Za katere izmed uslug bi se najverjetneje odločili? (možnih več odgovorov)

- 1) Dovoz hrane
- 2) Pomoč na domu
- 3) Prevoz k zdravniku in po opravkih
- 4) Nekajurno varstvo izven doma (vključen en obrok hrane)
- 5) Celodnevno varstvo izven doma (vključeni trije obroki hrane)
- 6) Drugo: _____

Koliko bi bili pripravljeni plačati za določene usluge?

	NAJNIŽJI ZNESEK	NAJVIŠJI ZNESEK
Dovoz hrane- kosilo		
Dovoz hrane- kosilo in večerja		
Pomoč na domu- 1ura/dan		
Pomoč na domu- 2uri/dan		
Prevoz k zdravniku-2 uri		
Prevoz po opravkih- 2 uri		
Varstvo izven doma- do 6ur in en obrok		
Varstvo izven doma- do 8 ur in en obrok		
Varstvo izven doma- do 8 ur in dva obroka		
Varstvo izven doma- do 12 ur in 2 obroka		
Varstvo izven doma- do 12 ur in 3 obroki		
Drugo:		

Starost osebe, ki skrbi oz. bo skrbela za vas: _____

Ali bi se za uporabo socialnih storitev odločili le, če bi jih nudila državna institucija ali tudi, če bi te storitve nudila zasebna ustanova, npr. kmetija?

- 1) Zanimajo me samo storitve državnih ustanov
- 2) Zanimajo me samo storitve zasebnih ustanov
- 3) Vseeno mi je kdo nudi storitve

Kaj bi bilo za vas pomembno, da bi se odločili za uporabo socialnih storitev, ki jih nudi kmetija?

	NEPOMEMBNO	POMEMBNO
Bližina kmetije		
Poznavanje lastnikov kmetije		
Urejenost kmetije		
Kakovost uslug		
Količina uslug		
Čas nujenja uslug		
Cena uslug		
Dodatne aktivnosti		

Ali bi vas zanimala dnevna oskrba na kmetiji? (To pomeni, da bi morali dnevno prihajati na kmetijo)

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne vem
- 4) Drugo: _____

Ali bi na vašo odločitev vplivale storitve, ki bi jih poleg dnevnega varstva nudila kmetija?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Drugo: _____

Katere dodatne aktivnosti na kmetiji bi vas v celodnevni oskrbi zanimale?

(možnih več odgovorov)

- 1) Izdelava rokodelskih izdelkov
- 2) Igranje družabnih iger
- 3) Učenje ročnih spretnosti
- 4) Izleti
- 5) Druženje z živalmi
- 6) Priprava domačih izdelkov
- 7) Predavanja
- 8) Drugo: _____

Ali bi vas zanimala oskrba tudi med vikendom?

- 1) Da
- 2) Ne

Ali bi vas zanimala več dnevna oskrba z možnostjo prenočevanja?

- 1) Da
- 2) Ne

Ali bi se za oskrbo na kmetiji odločili predvsem, če bi bil vključen tudi prevoz?

- 1) Da
- 2) Vseeno mi je
- 3) Prevoza ne potrebujem

Ali je za vas pomembno katerega spola je oseba, ki nudi usluge na kmetiji?

- 1) Da
- 2) Ne

Se vam zdi, da lahko kmetija nudi enako kakovostne usluge kot državne ustanove?

- 1) Da
- 2) Ne

Se vam zdi, da je v vaši občini dovolj starejših ljudi, ki bi se bili pripravljene vključiti v socialne storitve, ki bi jih nudila kmetija?

- 1) Da
- 2) Ne

Kdo bi se po vašem mnenju prej odločil za vključitev starejših ljudi v socialne storitve kmetije, starejši ljudje ali njihova družina oz. skrbniki?

- 1) Starejši ljudje
- 2) Njihova družina oz. skrbniki
- 3) Oboji enako

Recimo, da taka kmetija že obstaja. Ali bi rabili njene usluge?

- 1) Da
- 2) Ne

Katere njene usluge bi rabili?

- 1) Dovoz hrane
- 2) Pomoč na domu
- 3) Prevoz k zdravniku in po opravkih
- 4) Nekajurna dnevna oskrba
- 5) Celodnevna oskrba

Vaše mnenje oziroma predlogi in pripombe v zvezi s socialnimi storitvami na kmetiji!

PRILOGA B

VPRAŠALNIK ZA DRUŽINSKE ČLANE OZ. SKRBNIKE STAREJŠIH LJUDI

MOŽNOST UVAJANJA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI SOCIALNIH STORITEV SKRBI ZA STAROSTNIKE NA KMETIJI V OBČINI LOŠKA DOLINA

Spoštovani!

V zadnjem času je vse več posvetov na temo uvajanja različnih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in ene izmed teh dejavnosti so tudi socialne storitve.

Kot vemo, vse več starejših ljudi potrebuje različne vrste oskrbe, ki jih zaenkrat večinoma nudijo le državne institucije, ampak, ker je vse več starejšega prebivalstva, je pomoči s strani države premalo. Za institucionalno oskrbo, so čakalne dobe dolge več let, za oskrbo na domu, pa je premalo kadra.

V tej anketi sem se odločila raziskati, ali obstaja možnost, da se na kmetijo uvede dopolnilna dejavnost nudenja socialne pomoči starejšim osebam, kar pomeni ali je dovolj povpraševanja po storitvah socialne pomoči, da bi prinašale kmetiji poleg rednih dejavnosti zaslužek, da bi bilo ukvarjanje s temi storitvami ekonomsko upravičeno. Vprašalnik je namenjen družinskim članom oz. skrbnikom starejših oseb.

Anketa je anonimna, vsi podatki iz ankete pa bodo uporabljeni zgolj za moje diplomsko delo.

Na vprašalniku obkrožite ustrezno številko odgovora ali vpišite vaše mnenje.

Skrb za stare ljudi kot dopolnilna dejavnost na kmetiji pri nas še ni zaživela. Zakaj mislite da je tako? (možnih več odgovorov)

- 1) Kmetje te možnosti ne poznajo
- 2) Pomanjkljiva zakonska ureditev
- 3) Potrebno je preveč dodatnih znanj
- 4) Prevelika odgovornost
- 5) Ni povpraševanja po tem
- 6) Drugo: _____

Kje živite?

- 1) Na kmetiji
- 2) V hiši z vrtom
- 3) V več stanovanjski hiši

Kakšna je vaša dokončana izobrazba?

- 1) Osnovnošolska
- 2) Srednješolska
- 3) Fakultetna ali več

Vaša starost: _____

Koliko generacij vas živi skupaj?

- 1) Ena generacija (sami)
- 2) Dve generaciji (vi + vaši starši)
- 3) Tri generacije (vi + vaši otroci + vaši vnuki)
- 4) Drugo: _____

Kako imate urejeno gospodinjstvo

- 1) Vsak zase
- 2) Skupno

Kako pomembni so po vašem mnenju pri vključevanju starejših ljudi v oblike socialne pomoči, naslednji razlogi

	NEPOMEMBNO	POMEMBNO	ZELO POMEMBNO
1. cena storitev			
2. oddaljenost od kraja bivališča			
3. oblika storitev			
4. usposobljenost osebja			
5. delovni čas			
6. drugo			

Ali je v vaši družini starejša oseba, ki bi potrebovala socialno oskrbo?

- Da
- Ne

Ali ta oseba živi

- 1) V svojem gospodinjstvu
- 2) V gospodinjstvu skupaj z vami
- 3) Drugo: _____

Ali ta oseba skrbi zase sama ali rabi pomoč?

- 1) Sama skrbi zase
- 2) Rabi pomoč

Kakšno vrsto pomoči rabi ta oseba?(možnih več odgovorov)

- 1) Pomoč pri nakupovanju
- 2) Pomoč pri osebnih opravkih
- 3) Prevoz
- 4) Pomoč pri kuhanju
- 5) Pomoč pri osebni higieni

Koliko ur na teden porabite za pomoč tej osebi?

- 1) Do 5 ur
- 2) Od 5 do 10 ur
- 3) Od 10 do 15 ur
- 4) Več kot 15 ur

Bi se, če bi obstajala možnost odločili za pomoč tej osebi s strani usposobljene institucije?

- 1) Da
- 2) Ne

Na podlagi česa bi se odločili za pomoč s strani institucije?(možnih več odgovorov)

- 1) Na podlagi cene
- 2) Na podlagi nujenih uslug
- 3) Na podlagi delovnega časa
- 4) Na podlagi priporočil

Za katere izmed uslug bi se najverjetneje odločili? (možnih več odgovorov)

Dovoz hrane

Pomoč na domu

Prevoz k zdravniku in po opravkih

Nekajurno varstvo izven doma (vključen en obrok hrane)

Celodnevno varstvo izven doma (vključeni trije obroki hrane)

Drugo: _____

Koliko bi bili pripravljeni plačati za določene usluge?

	NAJNIŽJI ZNESEK	NAJVIŠJI ZNESEK
Dovoz hrane- kosilo		
Dovoz hrane- kosilo in večerja		
Pomoč na domu- 1ura/dan		
Pomoč na domu- 2uri/dan		
Prevoz k zdravniku-2 uri		
Prevoz po opravkih- 2 uri		
Varstvo izven doma- do 6ur in en obrok		
Varstvo izven doma- do 8 ur in en obrok		
Varstvo izven doma- do 8 ur in dva obroka		
Varstvo izven doma- do 12 ur in 2 obroka		
Varstvo izven doma- do 12 ur in 3 obroki		
Drugo:		

Kolikšna je starost osebe, ki bi potrebovala socialne storitve?

_____

Ali bi se za uporabo socialnih storitev odločili le, če bi jih nudila državna institucija ali tudi, če bi te storitve nudila zasebna ustanova, npr. kmetija?

- 1) Zanimajo me samo storitve državnih ustanov
- 2) Zanimajo me samo storitve zasebnih ustanov
- 3) Vseeno mi je kdo nudi storitve

Kaj bi bilo za vas pomembno, da bi se odločili za uporabo socialnih storitev, ki jih nudi kmetija?

	NEPOMEMBNO	POMEMBNO
Bližina kmetije		
Poznavanje lastnikov kmetije		
Urejenost kmetije		
Kakovost uslug		
Količina uslug		
Čas nudenja uslug		
Cena uslug		
Dodatne aktivnosti		

Ali bi vas zanimala dnevna oskrba starejše osebe na kmetiji? (To pomeni, da bi morala starejša oseba, ki bi rabila oskrbo, dnevno prihajati na kmetijo)

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne vem
- 4) Drugo: _____

Ali bi na vašo odločitev vplivale storitve, ki bi jih poleg dnevnega varstva nudila kmetija?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Drugo: _____

Katere dodatne aktivnosti na kmetiji bi po vašem mnenju zanimale starejše ljudi v celodnevni oskrbi?(možnih več odgovorov)

- 1) Izdelava rokodelskih izdelkov
- 2) Igranje družabnih iger
- 3) Učenje ročnih spretnosti
- 4) Izleti
- 5) Druženje z živalmi
- 6) Priprava domačih izdelkov
- 7) Predavanja
- 8) Drugo: _____

Ali bi vas zanimala oskrba za starejše ljudi tudi med vikendom?

- 1) Da
- 2) Ne

Ali bi vas zanimala več dnevna oskrba z možnostjo prenočevanja?

- 1) Da
- 2) Ne

Ali bi se za oskrbo na kmetiji odločili predvsem, če bi bil vključen tudi prevoz?

- 1) Da
- 2) Vseeno mi je
- 3) Prevoza ne potrebujem

Ali je za vas pomembno katerega spola je oseba, ki nudi usluge na kmetiji?

- 1) Da
- 2) Ne

Se vam zdi, da lahko kmetija nudi enako kakovostne usluge kot državne ustanove?

- Da
- Ne

Se vam zdi, da je v vaši občini dovolj starejših ljudi, ki bi se bili pripravljene vključiti v socialne storitve, ki bi jih nudila kmetija?

- 1) Da
- 2) Ne

Kdo bi se po vašem mnenju prej odločil za vključitev starejših ljudi v socialne storitve kmetije, starejši ljudje ali njihova družina oz. skrbniki?

- 1) Starejši ljudje
- 2) Njihova družina oz. skrbniki
- 3) Oboji enako

Recimo, da taka kmetija že obstaja. Ali bi rabili njene usluge?

- 1) Da
- 2) Ne

Katere njene usluge bi rabili?

- 1) Dovoz hrane
- 2) Pomoč na domu
- 3) Prevoz k zdravniku in po opravkih
- 4) Nekajurna dnevna oskrba
- 5) Celodnevna oskrba

Vaše mnenje oziroma predlogi in pripombe v zvezi s socialnimi storitvami na kmetiji!
